

"Өндірістік объектілердегі сигналдық түстерге, белгілеулерге және қауіпсіздік белгілеріне қойылатын талаптар" техникалық регламентін бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 29 тамыздағы N 803 Қаулысы. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 30 қаңтардағы № 29 қаулысымен.

Ескерту. Күші жойылды – ҚР Үкіметінің 30.01.2017 № 29 (алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

"Техникалық реттеу туралы" Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 қарашадағы Заңына сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Қоса беріліп отырған "Өндірістік объектілердегі сигналдық түстерге, белгілеулерге және қауіпсіздік белгілеріне қойылатын талаптар" техникалық регламенті бекітілсін.

2. Осы қаулы алғаш рет ресми жарияланған күнінен бастап алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының

Премьер-Министрі

К. Мәсімов

Қазақстан Республикасы
Үкіметінің
2008 жылғы 29 тамыздағы
N 803 қаулысымен
бекітілген

"Өндірістік объектілердегі сигналдық түстерге, белгілеулерге және қауіпсіздік белгілеріне қойылатын талаптар" техникалық регламенті

1. Қолданылу аясы

1. Осы "Өндірістік объектілердегі сигналдық түстерге, белгілеулерге және қауіпсіздік белгілеріне қойылатын талаптар" техникалық регламенті (бұдан әрі - техникалық регламент) Қазақстан Республикасының "Өрт қауіпсіздігі туралы" 1996 жылғы 22 қарашадағы, "Қауіпті өндірістік объектілердегі өнеркәсіптік қауіпсіздік туралы" 2002 жылғы 3 сәуірдегі, " Қауіпсіздік және еңбек қорғау туралы " 2004 жылғы 28 ақпандағы, "Техникалық реттеу туралы" 2004 жылғы 9 қарашадағы Заңдарын іске асыру мақсатында әзірленді.

2. Осы техникалық регламенттің талаптары өндірістік және басқа да объектілердегі (бұдан әрі - объектілердегі) қауіпсіздік талаптарын қамтамасыз

етуге арналған сигналдық түстерге, белгілеулерге және қауіпсіздік белгілеріне қолданылады.

3. Осы техникалық регламент мынадай өнім түрлеріне:

1) барлық көлік, көлік құралдары және жол қозғалысының түрлеріне жарықтық сигнал беру жабдықтарына қолданылатын түстерге;

2) баллондардың, құбырлардың, газдар мен сұйықтықтарды сақтауға әрі тасымалдауға арналған сыйымдылықтардың түстеріне, белгілеріне және таңбалау қалқандарына;

3) жол белгілері мен белгілеулер, темір жолдардың жол және сигналдық белгілері, барлық көлік құралдары (көтеру-көліктік механизмдердің, зауытшілік, жолаушылар және қоғамдық көліктердің қауіпсіздігіне арналған белгілерден басқа) қозғалысының қауіпсіздігін қамтамасыз етуге арналған белгілерге;

4) тасымалдау мен сақтаудың арнайы талаптарын қажет ететін қауіпті жүктерді, жүк бірліктерінің белгілері мен таңбалауларға;

5) электртехниканың белгілеріне қолданылмайды.

2. Терминдер мен анықтамалар

4. Осы техникалық регламентте Қазақстан Республикасының "Техникалық реттеу туралы", "Өрт қауіпсіздігі туралы", " Қауіпсіздік және еңбекті қорғау туралы " Заңдарында көрсетілген терминдер мен анықтамалар, сондай-ақ тиісті анықтамалары бар мынадай терминдер қолданылады:

1) қалдық жарықтанудың ұзақтығы - жарық көздері ажыратылғаннан кейін қауіпсіздіктің фотолюминесцентті белгілерінің, сигналдық белгілеулер мен материалдардың сәулелену жарықтылығының көру мүшесінің сезімталдық шегінен 100 есе ($0,3 \text{ мкд/м}^2$) асатын белгіге дейін төмендейтін уақыты;

2) қосымша белгі (табличка) - қауіпсіздік белгісінің бірімен бірге қолданылатын және ішінде қосымша ақпараты бар белгі;

3) қауіпсіздік белгісі - адамдарды тікелей немесе ықтимал қауіп жөнінде ескеруге, белгілі бір әрекеттерге тыйым салуға, кеңес беруге немесе рұқсат беруге арналған сигналдық және қарама-қарсы түстерді, графикалық символдарды және (немесе) түсіндіру жазуларын пайдалану арқылы, сондай-ақ пайдалануы қауіпті және (немесе) зиянды факторлардың әсерлерін болдырмайтын немесе төмендететін объектілер мен құралдардың орналасқан жері туралы ақпараттары бар белгілі бір геометриялық формадағы түстік графикалық бейне;

4) өрт қауіпсіздігі белгісі - өрттің туындауын болдырмау мақсатында адамдардың тәртібін реттеуге, сондай-ақ өртке қарсы қорғаныш құралдарының орналасқан орындары, құлақтандыруды, ұйғарымды, рұқсат беруді немесе өрт

туындаған жағдайда белгілі бір әрекеттерге тыйым салуға арналған қауіпсіздік белгісі;

5) шығу осі - бір ұшы шығу ортасы болып табылатын және жарық қайтарғыш құрылғының көлбеу бұрышын анықтау үшін пайдаланылатын белгілі бір түзу кесінді;

6) қарама-қарсы түстер - көру қабылдауын күшейту және қоршаған фондағы қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулерді ерекшелеуге, графикалық символдар мен түсіндірме жазуларды орындауға арналған түс;

7) жарық қайтару коэффициенті, (R'), - жарық түсу бағытының қарама-қарсы бағытына, нормал бойынша $E \perp$ бетінің жарықтануына және A бетінің жарықтанған ауданына жарық қайтарғыш материал шағылыстырған I жарық күшінің қатынасы;

8) жарықтылық коэффициенті - элементінің бет жағының жарықтылығы мен жарықтанғандық пен бақылаудың бірдей жағдайларында мінсіз шағылысу немесе мінсіз шашырату жағдайындағы жарықтылығы арасындағы арақатынасы;

9) люминесценция - тепе-тең күйде тұрмаған (қозған) материалдың сыртқы әсерлер энергиясы есебінен (оптикалық, механикалық, электрлік және т.с.с.) немесе ішкі туындаған энергиялар әсерінен (химиялық және биохимиялық реакциялар мен айналулар) жарқырауы (сәуле шығаруы);

10) сәулеленбейтін материал - люминесценциялық қасиеті жоқ және оны құраушы кванттардың жиілігін өзгертпейтін, алайда оның спектрін ықтимал өзгерте алатын, өзіне түсетін немесе енетін табиғи немесе жасанды жарықты шағылыстыруға (шашыратуға) қабілетті материал;

11) сәулелену осі - шығу ортасын жарық көзімен қосатын тік кесінді;

12) бақылау осі - шығу ортасын фотометрлік бастиекпен қосатын тік кесінді;

13) жабысқақтық көрсеткіштері - материалдың жабысқақ қабатын 100 мм ұзындыққа жабыстыратын уақыт;

14) жарық қайтару - сәулеленетін жарықтың өзі шыққан бағыттарға жақын бағытқа қайтатын, сонымен қатар алғашқы сәулелену бағытының кең ауқымында сақталуға тиіс шағылысы;

15) сәулелену материалы - люминесценция қасиеттеріне ие материал;

16) жарық қайтарғыш материал - құрамында өзіне түскен сәулені сәуле түскен бағытқа жақын бағыттарға қайтаратын оптикалық элементтері бар (сфералық немесе жазықтық) материал;

17) жарық сүзгіш қабыршақтар - жарық өткізу құрылымы бар және түстік графикалық бейнені жасауға және оны табиғи және физикалық әсерлерден қорғауға арналған, өзі жабысатын типті мөлдір желім қабатымен жабдықталған, акрил негізіндегі түстердің стандартты гаммасындағы түссіз және түрлі-түсті қабыршақтар;

18) сигналдық түс - қауіпті және (немесе) зиянды факторлардың көздері болуы мүмкін өрт техникасына, өртке қарсы немесе басқа қорғаныш құралдарына, қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулерге, тікелей немесе ықтимал қауіптілікке, жабдықтардың, машиналардың, механизмдердің немесе құрылмалардың элементтерінің жұмыс түйіндеріне адамдардың назарын аударуға арналған түс;

19) сигналдық белгілеу - қауіптілікті, сондай-ақ нұсқаулар мен ақпаратты белгілеу мақсатында сигналдық және қарама-қарсы түстерді пайдаланып құрылмалардың, қабырғалардың, қоршаулардың, жабдықтардың, машиналардың, механизмдердің (немесе олардың элементтерінің), таспалардың, шынжырлардың, бағандардың, бөгеуші кедергілердің, қалқандардың бет жақтарында жазылған түстік графикалық бейне;

20) тұрақты бояулар - түстік графикалық бейнелерді салуға арналған стандартты түстері, сәйкес ұзақ мерзімге шыдамдылығы, түстік тұрақтылығы, беріктігі бар арнайы сия;

21) бақылау бұрышы, (*a*) - жарық беру осі мен бақылау осін жасайтын бұрыш;

22) жарықтану (түсу) бұрышы, (*B*) - жарықтану осі мен шығу осін жасайтын бұрыш;

23) фотолюминесценция - кванттар жиілігі мен қоздыру жарығының спектрімен салыстырғанда кванттар жиілігі мен сәулелену жарығының спектрі өзгертін жарықтың сыртқы кванттарының әсерінен қозатын люминесценция;

24) фотолюминесцентті материал - қозу кезінде сондай-ақ табиғи және жасанды пайда болу жарығымен қозу аяқталғаннан кейін бірнеше уақыт бойы пайда бола алатын фотолюминесценция қасиеттеріне ие материал;

25) қалдық жарықтанудың түсі - жарық көздерін ажыратқаннан кейінгі қауіпсіздіктің фотолюминесцентті белгілерінің, сигналдық белгілеулер мен материалдардың түсі;

26) түс шекарасы (түс аймағының шекарасы) - рұқсат етілген (қолдануға) түсті рұқсат етілмегеннің аймағынан бөліп тұратын хроматикалық диаграммадағы тік сызық;

27) жарықтылық қарама-қарсылығы, (*K*) - жарықтылықтың қарама-қарсы түстерінің жарықтылықтың сигналдық түстеріне қатынасы.

3. Өнімнің Қазақстан Республикасының нарығында айналым жағдайы

5. Сигналдық түстерді, белгілеулер және қауіпсіздік белгілерін қауіптілікте, қауіпті жағдайда, қауіпті жағдайдың алдын алуда, қауіпті жағдайды елемеген жағдайдың ықтимал нәтижесін хабарлауда, белгілі бір әрекеттердің ұйғарымы

немесе талаптарында, сондай-ақ белгілі бір ақпаратты хабарлауда өндірістік объектілердегі адамдардың назарын аудару үшін қолданған жөн.

6. Түрін, өлшемдерін таңдау, қолданылу тәртібі, саны, сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерін орнату орындары мен орналасуы осы техникалық регламенттің, мемлекеттік, мемлекетаралық, сондай-ақ Қазақстан Республикасының аумағында қолдануға рұқсат етілген халықаралық стандарттардың, құрылыс және санитарлық-эпидемиологиялық ережелер мен нормалардың, қауіпсіздік және еңбекті қорғау, өрт қауіпсіздігі ережелерінің белгіленген тәртіпте бекітілген талаптарына сәйкес келуге тиіс.

7. Дайындаушы, уәкілетті (өкілетті), импорттаушы:

1) қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулерді өткізер алдында оларды зиян келтірудің және қабылдаудың ықтимал қатерлерін, қауіпсіздіктің тиісті шараларын бағалау үшін қажетті ілеспе құжаттамамен (пайдалану бойынша нұсқаулармен, сапа паспортымен, сәйкестік сертификатымен, сәйкестік туралы декларациямен, техникалық немесе нормативтік құжаттамамен және т. б.) қамтамасыз етуге;

2) қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулерді өткізген кезде ілеспе құжаттаманың құрамын өнімнің түріне немесе ол орналасатын объектінің түріне қарай анықтауға;

3) қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулерді Қазақстан Республикасының нарығында шығарған кезде сатушыларды оларды өткізу кезіндегі әрекеттерінің тәртібі туралы ақпараттандыру, тұтынушылардың шағымдарын тексеруге;

4) мемлекеттік бақылаудың тиісті органдарын олардың тұтынушыларды ескертуге арналған шаралар қабылдауы мақсатында өткізуден кейін анықталған тұрақты қауіптіліктер туралы ақпараттандыруға міндетті.

8. Қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулерді өткізетін сатушы:

1) сақтаудың немесе жарамдылықтың өтіп кетпеген мерзімі, бұзылмаған қабы мен орауынсыз, сондай-ақ пайдалану құжаттамасының толық жинағымен тек қана қауіпсіз өнімдер мен құрылмаларды өткізуге;

2) дайындаушыдан, тұтынушыдан немесе мемлекеттік бақылау органдарынан нақты материалдардың, өнімдердің және құрылмалардың техникалық регламентте белгіленген қауіпсіздік талаптарына сәйкессіздігі туралы ақпарат анықталған жағдайда, сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерін өткізбеуге;

3) тұтынушыларға қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулерді пайдалану жөніндегі нұсқаулар көлемінде оларды пайдалану қауіпсіздігі ережесі туралы кеңесті қамтамасыз етуге міндетті.

9. Қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулер олар адам денсаулығына, жануарлар мен өсімдіктерге және қоршаған ортаға зиян келтірмеген жағдайда ғана Қазақстан Республикасының нарығына шығарылуы және пайдалануға енгізілуі қажет.

10. Қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулер ілеспе құжаттамада көрсетілген осы техникалық регламенттің талаптарына сәйкес келуге тиіс.

11. Ілеспе құжаттардың құрамына мыналар:

1) қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулерді дайындаушылар, өнімді дұрыс пайдалану немесе қолдану бойынша, олардың дайындалған күні, пайдалану мерзімі, қосылыстардың электрлік сұлбасы (электрлік тармақтану) туралы мәліметтері бар пайдалану жөніндегі нұсқаулық;

2) өнімнің типтік жинағына берілген сәйкестік сертификаттарының көшірмелері енуі қажет.

12. Ілеспе құжаттардың құрамы олар орналасатын өнімнің немесе объектінің түріне қарай өзгеруі мүмкін.

13. Жұмыс беруші немесе ұйымның әкімшілігі:

1) қауіпсіздікті қамтамасыз ету жағдайларына сүйене отырып объектілердегі қауіптіліктің түрлері мен орындарын анықтауға;

2) қауіптіліктің түрлері мен орындарын, сондай-ақ сигналдық түстердің, белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерінің ықтимал қауіпті жағдайларын белгілеуге ;

3) тиісті қауіпсіздік белгілерінің түрлерін анықтауға (қажет жағдайда қауіпсіздік белгілерінде түсіндірме белгілерді таңдап алуға);

4) сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерінің өлшемдерін, түрлерін, орындалуын, қорғаныш деңгейін және орналастыру орындарын анықтауға;

5) қауіпсіздік белгілерінің көмегімен жеке қауіпсіздік құралдары мен өрт, апат немесе басқа төтенше жағдайлар туындаған жағдайда ықтимал материалдық шығынды азайтуға ықпал ететін құралдарды орналастыру орнын белгілеуге міндетті.

14. Қауіпсіздік белгілерінің өлшемдері мен жабдықтарда, машиналар мен механизмдерде орналастыру (орнату) орындары өнімге арналған техникалық құжаттамада қарастырылуы қажет.

15. Қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулерді жабдықтарда, машиналар мен механизмдерде орналастыруды (орнатуды) дайындаушы кәсіпорын орындайды.

Қосымша қауіпсіздік белгілерін пайдалану жабдықтарында, машиналары мен механизмдерінде орналастыруды (орнатуды) пайдаланушы ұйым жүзеге асырады

Учаскелерде немесе объектінің уақытша қауіптіге жатқызылған орындарында оларды пайдалану мерзімі біткен соң алып тастайтын, тасымалданатын қауіпсіздік белгілері орнатылады.

16. Объектіні және (немесе) өндірістік процесті қайта құрғаннан кейін сигналдық түстер, белгілеулер мен қауіпсіздік белгілері осы техникалық регламенттің талаптарына сәйкес келуге тиіс.

4. Өнімнің қауіпсіздігіне қойылатын талаптар

4.1. Жалпы талаптар

17. Пайдаланған кезде сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілері құлаған немесе басып қалған жағдайда адамдардың денсаулығына, жабдықтарға, зауытшілік көліктерге зиян келтірмеуі қажет.

18. Сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерін жасау кезінде пайдаланылатын материалдар үшін (полимер қабыршақтар мен пластиктер үшін) Қазақстан Республикасының аумағында қолдануға рұқсат етілген мемлекеттік, мемлекетаралық, халықаралық стандарттардың талаптарына сәйкес өрт қауіптілігі көрсеткіштері анықталуға тиіс.

19. Ішкі немесе сыртқы электр жарығы бар сигналдық белгілеулер және қауіпсіздік белгілері электр қауіпсіздігі талаптарын, сондай-ақ "Қазақстан Республикасында электр жабдықтарын орнату ережелерін" (бұдан әрі - ЭОЕ) сақтай отырып орындалуы керек.

20. Жарылыстан қорғалған орындауда жасалған қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулер ЭКОЕ 7.3-тарауының талаптарына, өрт қауіпсіз орындауда жасалғандар ЭКОЕ 7.4-тарауының талаптарына сәйкес келуі қажет.

21. Сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерін жасау үшін пайдаланылатын материалдар тұтану немесе жарылыс көздері болуға қабілетті статикалық электрлік разрядтарының туындауын болдырмайтын немесе алдын алатын электрлік статикалық қасиеттерге ие болуы қажет.

22. Сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілері пайдаланған кезде және орындарда қауіпсіздік және еңбекті қорғау ережелерін сақтаған кезде қоршаған ортаға улы және адамдардың денсаулығына зиянды заттарды бөлмеуге тиіс.

23. Адамдардың денсаулығына зиянды элементтердің бөлінуі Қазақстан Республикасының аумағында қолдануға рұқсат етілген мемлекеттік, мемлекетаралық, халықаралық стандарттарда келтірілген белгілерден аспауы қажет.

24. Сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерін жасау үшін пайдаланылатын материалдар қауіпсіздік көрсеткіштері бойынша

санитарлық-эпидемиологиялық ережелер мен нормаларға, сондай-ақ өрт қауіпсіздігі саласындағы нормативтік құжаттарға сәйкес келуі керек.

25. Қауіпсіздік белгілерінің өндірісі кезіндегі жұмыс аймағының ауасындағы зиянды заттардың шектік рұқсат етілген концентрациялар бөлінуі Қазақстан Республикасының аумағында қолдануға рұқсат етілген мемлекеттік, мемлекетаралық, халықаралық стандарттардың талаптарынан аспауы қажет.

26. Сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерін өндіру үшін пайдаланылатын жабдықтардың қауіпсіздігіне қойылатын талаптар Қазақстан Республикасының аумағында қолдануға рұқсат етілген мемлекеттік, мемлекетаралық, халықаралық стандарттардың талаптарға сәйкес келуге тиіс.

4.2. Сигналдық түстерге қойылатын талаптар

27. Осы техникалық регламент мынадай сигналдық түстерді белгілейді: қызыл, сары, жасыл, көк.

Қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулердің түстік графикалық бейнелерін көзбен қабылдауды күшейту үшін қарама-қарсы - ақ немесе қара түстермен үйлестіріп қолданған жөн.

Қарама-қарсы түстерді графикалық символдар мен түсіндірме жазуларды орындау үшін пайдаланған жөн.

Сигналдық түстердің мағынасы, қолданылу саласы және оларға сәйкес контрасты түстер техникалық регламенттің 1-қосымшасында келтірілді.

28. Сигналдық түстердің арналуы мен қолдану тәртібі

1) сигналдық түстер:

адамдар үшін қауіптілік көзі болуы мүмкін жабдықтардың, машиналар мен механизмдердің жақтарын, құрылмаларын (немесе құрылма элементтерінің), бұйымдарын, түйіндері мен элементтерін, қоршаулар мен басқа да қорғаныш құрылғылары мен бұғаттау жүйелерінің жақтарын белгілеу;

өрт техникасын, инвентарды, өртке қарсы және жеке қорғаныш құралдарын, олардың элементтерін, белгілеу, өрт автоматикасы қондырғыларының, түтінге қарсы қорғаныш жүйелері мен өзін қорғау құралдарының қолмен іске қосу түймелерін табу;

қауіпсіздік белгілері, сигналдық белгілеулер, эвакуация жоспарлары және қауіпсіздікті қамтамасыз етудің көзбен шолу құралдары;

жарық беретін (сәулелік) қауіпсіздік құралдарын (сигналдық шамдар, табло); эвакуация жолдарын белгілеу үшін қолданылуға тиіс.

2) сигналдық қызыл түс:

механизмдер мен машиналардың ажырату, оның ішінде апатты құрылғыларын белгілеу;

жабдықтардың, машиналар мен механизмдердің ашық тоқ жүргізу элементтері бар шкафтарының қақпақтарының (есіктерінің) ішкі жақтарын;

крандардың саптары, қысымды апатты (мәжбүрлеп) түсіру, түтін - және жылуды жою жүйелерінің түймелерін;

кернеу асты жұмыс күйінде тұрған май ажыратқыштардың тұрғын;

өрт техникасының алуан түрлерін, өртке қарсы қорғаныш құралдарын, жедел тануды талап ететін олардың элементтерін (өрт машиналары, гидрант-бағаналардың жер бөліктерін, от сөндіргіштер, баллондар, өрт автоматикасын қолмен іске қосу жүйелерінің (қондырғыларының) құрылғыларын, хабарландыру құралдары, өртке қарсы қызметпен тікелей байланыс телефондары, сорғылар, өрт стендтері, суға арналған бөшкелер, сондай-ақ шелектер, күректер мен балталар) белгілеу;

өрт саймандары мен от сөндіргіштерді бекітуге арналған ақ түсті өрт қалқандарының жиектері. Жиектерінің ені 30 мм бастап 100 мм шамасында болуға тиіс;

от сөндіргіштің, қолмен іске қосатын өрт сөндіру қондырғысының, өрт сигнал беру жабдығының түймешіктерін табу орындарын белгілеуге арналған жолақтардың көлденең орналасқан кесінділері түріндегі құрылыс құрылмаларының (қабырғалар, бағаналар) элементтерінің өрнектері;

Жолақтардың ені 150 мм бастап 300 мм шамасында болуы керек. Жолақтар жұмыс орындары мен өтпе жолдардан көзбен қабылдауға қолайлы биіктікте қабырғалар мен бағаналардың жоғарғы бөлігінде орналасуы қажет;

сигналдық шам және технологиялық процестің бұзылғаны немесе қауіпсіздік жағдайларының бұзылғаны туралы хабар беретін "Дабыл", "Ақаулылық" деген ақпараты бар табло;

қарпығыш құрылғыларды, өндірістік қондырғылар мен өнеркәсіптік роботтарды белгілеу;

уақытша қоршауларды немесе қауіпті аймақтардың, учаскелердің, аумақтардың, шұңқырлардың, котловандардың, химиялық, бактериологиялық және радиациялық ластану орындарының уақытша қоршауларының, сондай-ақ кіруге уақытша тыйым салынған басқа да орындардың, аймақтардың, учаскелердің шекараларында орнатылатын уақытша қоршаулардың элементтерін белгілеу;

тыйым салатын қауіпсіздік белгілері мен өрт сөндіру, өрт кезінде адамдарды құтқару құралдары орналасқан орындары, өрт автоматикасы, қол өрт хабарландырушылар және өртке қарсы сумен жабдықтау көздерінің қондырғыларын (жүйелерін) іске қосу туралы ақпараттары бар өрт қауіпсіздігі белгілері үшін қолданылады.

3) сигналдық қызыл түсті:

жедел тануды қажет етпейтін (өрт хабарландырушылары, өртке қарсы сумен жабдықтау желілерінің құбыржолдары, өрт сөндіру қондырғыларының суландырғыштары) өртке қарсы орнатылатын стационарлық қорғаныш құралдарын (олардың элементтерін) белгілеу үшін;

түсінбестік пен абыржудан аулақ болу үшін эвакуация жолдарына (тыйым салатын қауіпсіздік белгілері мен өрт қауіпсіздігі белгілерінен басқа) пайдалануға тыйым салынады.

4) сигналдық сары түсті:

жұмыс істейтіндердің жарақат алуына себеп болуы мүмкін құрылыс элементтері мен олардың құрылмаларын: төмен бөренелерді, еден жазықтығының шығыңқы жері мен төмен түсіп кетуін, аса көрінбейтін баспалдақтарды, пандустарды, құлау қаупі бар орындарды (тиеу платформалары, жүк түп асты, қоршалмаған алаңқайлардың, люктердің, ойықтардың жиектері және т.б.), өтулердің тарылуын, аса көрінбейтін тірек таяныштарды, түйіндерді, бағаналарды, зауытішілік көліктерінің қарқынды қозғалыс орындарындағы тіректер мен тіреулерді белгілеу;

адамдардың абайсыз жұмыс істеуі кезінде қауіптілік төндіретін жабдықтардың, машиналар мен механизмдердің түйіндері мен элементтерін: қозғалмалы ашық түйіндерді, биіктікте жүргізілетін жұмыстарға, сондай-ақ үнемі төбеге ілінген немесе жұмыс кеңістігіне шығыңқы технологиялық арқаулар мен механизмдердің алаңдардың қоршау құрылмаларының қозғалмалы элементтерінің (тегістеу шеңберлерінің, жоңғыштардың, тісті дөңгелектердің, жетекті белдіктер мен шынжырлардың) толық жабылмайтын қоршауларының қоршау құрылғыларының жиектерін белгілеу;

пайдаланған кезде көлік құралдарының, көтергіш-көлік жабдықтарының және жол-құрылыс машиналарының элементтерінің, жүк көтергіштердің алаңшаларының, электрокар бамперлері мен бүйір беттерінің, экскаватор тиеуіштерінің, арбаларының, бұру платформалары мен жебелерінің бүйір беттерінің, автотиеуіштердің қарпығыштары мен алаңшаларының, ауыл шаруашылығы машиналарының жұмыс мәрмдерінің, жүк көтеру крандарының элементтері мен жүк ілгектерінің құрсамаларының қауіпті элементтерін белгілеу;

жылжымалы жинақтау құрылғыларының, олардың элементтері мен жүк қарпығыш айлабұйым элементтерінің, аударғыштардың, маңдайшалардың, көтергіштердің қозғалмалы бөліктерін, жинақтау мұнаралары мен сатыларының қозғалмалы бөліктері;

қақпақтардың, есіктердің, қаптапалар мен бақылау, жөндеу және реттеу үшін мерзімді қолжетімділікті қажет ететін жабдықтардың, машиналардың, механизмдердің қозғалмалы түйіндері мен элементтерінің орналасқан жерін жауып тұратын басқа да қоршаулардың ішкі жақтары;

тұрақты немесе уақытша қоршаулардың немесе қауіпті аймақтардың, учаскелердің, аумақтардың: ойықтарда, шұңқырларда, котловандарда, шығару алаңдарында, сатылардың, балкондардың, аражабындардың және биіктен құлау мүмкін болатын тұрақты қоршаулардың шекараларында орнатылатын қоршаулардың элементтері;

сыйымдылық және құрамында қауіпті немесе зиянды заттары бар технологиялық жабдықтарды белгілеу;

эвакуациялаған жағдайда үнемі бос тұруға тиісті алаңшаларды (өрт дабылын беру орнының жанындағы, өртке қарсы қорғаныш, хабарлау, алғашқы медициналық көмек көрсету, өрт сатылары құралдарына келу орнының жанындағы эвакуациялық шығу мен кіру алаңшаларын) белгілеу;

ескертетін қауіпсіздік белгілері үшін қолданылуға тиіс.

Өту жолында болуы мүмкін жол-құрылыс машиналары мен көтеру-көлік жабдықтары үшін көлбеу 45° бұрышта 1:1 бастап 1,5:1 дейінгі қатынасында сигналдық қызыл және сары түстердің, сигналдық сары және қара түстердің кезектесетін жолақтары түріндегі ескерту бояуларын қолдануға рұқсат етіледі.

Олар тәуліктің қараңғы мезгілінде өту жолында болған жағдайда көлбеу 45° бұрышта 1:1 бастап 1,5:1 дейінгі қатынасында сигналдық қызыл және сары түстердің, сигналдық сары және қара түстердің кезектесетін жолақтары түріндегі жарық қайтарғыш материалдардың көмегімен ескерту белгісін қолдану қажет.

Жолақтардың ені табиғи (әдеттегі) және бос көру қабылдауы жағдайларына қарай белгіленеді.

5) сигналдық көк түс:

жарқырайтын (жарықтық) сигналдық индикаторларды және нұсқаулық немесе рұқсат беруге арналған басқа сигналдық құрылғыларды бояу үшін;

ұйғарымдық және нұсқау беретін қауіпсіздік белгілері үшін қолданылуы қажет.

б) сигналдық жасыл түс:

қауіпсіздікті (қауіпсіз орындарды, аймақтарды, қауіпсіз жағдайды);

жабдықтардың қалыпты жұмыс режимі мен технологиялық процестердің жай-күйі туралы хабар беретін декомпрессорлық камераларды, сигналдық шамдардың орналасқан жерлерін;

эвакуация жолдарын;

"ШЫҒУ", "EXIT", "ВЫХОД" деген ақ жазулары бар жарық таблоларға немесе шырақтарға шығуларды;

медициналық және санитарлық мәнді эвакуациялық қауіпсіздік белгілері мен қауіпсіздік белгілерін белгілеу үшін қолданылады.

29. Сигналдық және қарама-қарсы түстердің сипаттамалары

1) сигналдық және қарама-қарсы түстер жарқырамайтын, жарық қайтарғыш және фотолюминесцентті материалдарда, сондай-ақ жарқырайтын (сәулелік) объектілерде (жарықтың сигналдық көздерінде) көзбен қабылданады және суреттеледі.

2) жарқырамайтын, жарық қайтарғыш материалдар мен жарқырайтын объектілердің сигналдық және қарама-қарсы түстерінің колориметрлік және фотометрлік сипаттамалары техникалық регламенттің 2-қосымшасының талаптарына сәйкес келуі қажет.

3) фотолюминесцентті материалдардың сигналдық және қарама-қарсы түстерінің колориметрлік және фотометрлік сипаттамалары техникалық регламенттің 3-қосымшасында келтірілген талаптарға сәйкес келуі керек.

4) техникалық регламенттің 29-тармағы бойынша беттерді, түйіндер мен элементтерді бояу үшін немесе қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулерді дайындау үшін пайдаланылатын сигналдық және қарама-қарсы түстердің материалының әрбір түріне техникалық регламенттің 2 және 3-қосымшаларының талаптарына сәйкес осы материалдың бақылау (эталондық) үлгілерін әзірлеу керек және жылтырын, бетінің фактурасы мен материалдың химиялық құрамын ескере отыра рұқсат етілетін түстен ауытқуын белгілеу қажет.

5) бақылау (эталондық) үлгілерін әзірлеген және материалдарда сигналдық және қарама-қарсы түстерді шығарған (өткізген) кезде техникалық регламенттің 4-қосымшасында келтірілген нұсқауларды пайдаланған жөн.

Сигналдық және қарама-қарсы материалдардың бақылау (эталондық) үлгілері келісілуге және белгіленген тәртіпте бекітілуге тиіс.

4.3. Сигналдық белгілеулерге қойылатын талаптар

30. Сигналдық белгілеулердің түрлері мен орындалуы

1) сигналдық белгілеулер қызыл және ақ, сары және қара, жасыл және ақ сигналдық және қарама-қарсы түстердің кезектесетін жолақтары түрінде орындалады.

2) сигналдық белгілеуді құрылыс құрылмаларының, ғимараттар мен құрылыстардың элементтерінің, көлік құралдарының, машиналардың, жабдықтардың, механизмдердің беттеріне, сондай-ақ қауіпсіздікті қамтамасыз етуге арналған бұйымдар мен заттардың, оның ішінде электрмен жабдықтаудың автономдық немесе апат көздерінен сыртқы немесе ішкі электрлік жарық беруі бар бұйымдардың беттеріне салады.

3) өрт қауіпті және жарылыс қауіпті үй-жайлар үшін ішкі немесе сыртқы электрлік жарық беруі бар сигналдық белгілеулер тиісінше өрт қауіпсіз және

жарылыстан қорғалған, ал жарылыс өрт қауіпті үй-жайлар үшін - жарылыстан қорғалған түрде орындалуға тиіс.

4) сигналдық белгілеулерді фотолюминесцентті, жарық қайтарғыш және жарқырамайтын материалдар немесе олардың комбинацияларын қолданып орындайды.

5) сигналдық белгілеулерді жасауға арналған материалдарды пайдалану бойынша нұсқаулар техникалық регламенттің 5-қосымшасында келтірілген.

6) ішінде агрессивті химиялық орталары бар өндірістік жағдайларда орналастыруға арналған сигналдық белгілеулер газ тәрізді, бу тәрізді және аэрозольды химиялық орталардың әсеріне шыдамды болуға тиіс.

31. Сигналдық белгілеулердің арналуы және қолдану тәртібі

1) қызыл-ақ және сары-қара сигналдық белгілеулерді:

кедергілерге тап келу қауіптерін, сүріну және құлап қалу қауіптерін;

жүктің, заттардың құлауы, құрылмалар мен олардың элементтерінің бұзылуы мүмкін болатын аумақтарда қалу қауіптерін;

аумақтардың (учаскелердің) химиялық, бактериологиялық, радиациялық немесе басқа да ластану аймақтарында қалу қауіпін;

қауіпті өндірістің бақылау-өткізу пункттерін және бөгде адамдарға кіруге тыйым салынған басқа да орындарды;

өрт қауіпті, апатты, апатты-құтқару, жөндеу, құрылыс және басқа да арнайы жұмыстарды жүргізу орындарын;

түйіндердің құрылыс және сәулет элементтерін (бағаналарды, бұрыштарды және шығыңқы жерлерді) және жұмыс аймағына шығыңқы жабдықтардың, машиналардың, механизмдердің, арқаулардың элементтерін немесе адамдардың болуы мүмкін кеңістікті;

қозғалыс жолақтарының шекараларын (мысалы құрылыс жұмыстарын жүргізу аймағында жұмыс істейтіндерге арналған өтулер, жол жұмыстарын жүргізу аймағындағы көлік құралдарының қозғалыстары);

алаңдарды, құрылмаларды, аймақтарды және техникалық регламенттің 29-тармағының талаптарына сәйкес келуін;

техникалық регламенттің 29-тармағының талаптарына сәйкес жабдықтардың, машиналардың, механизмдердің түйіндері мен элементтерін;

спорттық жарыстарды (велотректерді, автомобиль және шаңғы трассаларын) немесе қызықты шараларды өткізу орындарының шекараларын белгілеу мақсатында қолданған жөн.

2) егер кедергілер мен қауіптілік орындары тұрақты болатын болса, олар кезектесетін сары-қара жолақтары бар сигналдық белгілеулермен, егер

кедергілер мен қауіптілік орындары уақытша сипатта, мысалы жол, құрылыс және апатты-құтқару жұмыстары болса, қауіптілік кезектесіп келетін қызыл-ақ жолақтары бар сигналдық белгілеулермен белгіленуге тиіс.

3) эвакуация жолында кезектесетін қызыл-ақ жолақтары бар сигналдық белгілеулерді қолдануға тыйым салынады.

4) радиациялық және шартты радиациялық ластанулары бар қауіпті аймақтарды осы техникалық регламенттің, сондай-ақ Қазақстан Республикасының аумағында қолдануға рұқсат етілген мемлекеттік, мемлекетаралық, халықаралық стандарттардың талаптарына сәйкес белгілеу және қоршау қажет.

5) жасыл-ақ сигналдық белгілеулерді қауіпсіз қозғалыс жолақтарының шекараларын белгілеу және эвакуация жолдары бойынша қозғалыс бағытын нұсқау үшін (мысалы "шырша" түріндегі сызықты бағыттайтын) қолданған жөн.

32. Түстік графикалық бейнелеу және сигналдық белгілеулердің өлшемдері

1) сигналдық және қарама-қарсы түстердің жолақтары сигналдық белгілеулерде түзу (тік немесе көлденең), 45° бұрышта көлбеу немесе "шырша" түрінде ирек орналасуы мүмкін.

2) сигналдық белгілеулерде сигналдық және қарама-қарсы түстердің кезектесіп орналасу үлгілері техникалық регламенттің 6-қосымшасында келтірілген.

3) қызыл, сары немесе жасыл сигналдық түстердің үлесі жолақтардың жалпы ауданынан 50% кем болмауы керек. Қызыл және ақ, сары және қара, жасыл және ақ түстердің жолақтарының енінің қатынасы тиісінше 1:1 бастап 1,5:1 дейін құрауы керек.

4) s сигналдық түстің жолақтарының ені 20 мм бастап 500 мм шамасында болуға тиіс.

5) f сигналдық белгілеулердің көлденең өлшемі (ені немесе диаметрі) - 20 мм кем болмауы керек.

6) s сигналдық түсі жолағының ені мен f сигналдық белгілеудің көлденең өлшемін:

сигналдық белгілеулердің түрі мен орындалуын;

объектінің өлшемдерін немесе орналасу орнын;

сигналдық белгілеу жеткілікті көрінетін және өзінің мағыналық мәні бойынша танылатын арақашықтықты ескере отыра таңдалуға тиіс.

7) s және f өлшемдерінің шектік ауытқулары $\pm 3\%$ аспауы керек.

4.4. Қауіпсіздік белгілеріне қойылатын талаптар

33. Қауіпсіздік белгілері негізгі, қосымша, құрама және топтық болып бөлінеді.

Негізгі қауіпсіздік белгілерінің ішінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша талаптардың бір мағыналық мәні болады. Негізгі белгілерді жекелеп немесе құрама немесе топтық қауіпсіздік белгілерінің құрамында пайдаланады.

Қосымша қауіпсіздік белгілерінің ішінде түсіндірме жазуы болады, оларды негізгі белгілермен үйлестіріп қолданады.

Құрама және топтық қауіпсіздік белгілері негізгі және қосымша белгілерден тұрады және қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша кешенді талаптардың тасымалдаушысы болып табылады.

34. Қауіпсіздік белгілерінің түрлері мен орындалуы.

1) қауіпсіздік белгілері қолданылатын материалдардың түрлері бойынша фотолюминесцентті, жарық қайтаратын, оларды орнату жағдайларына қарай: қауіптілік түріне, ықтимал қауіпті жағдайларға және қауіпсіздікті қамтамасыз ету жағдайларына: белгіні орнату орнына, тәулік ішінде жарық беру деңгейі, қауіпсіздік белгісінің түріне қарай ішкі жарық беруі бар немесе жарқырамайтын болуы керек.

2) қауіпсіздік белгілерін жасауға арналған материалдарды қолдану бойынша нұсқаулар техникалық регламенттің 5-қосымшасында келтірілген.

3) фотолюминесцентті қауіпсіздік белгілері фотолюминесцентті материалдардан (немесе бір мезгілде фотолюминесцентті және жарқырамайтын материалдарды пайдаланып) жасалуы қажет, табиғи немесе жасанды жарықтың күші қайтқаннан кейін қараңғыда көзге көрінуі және шашыраған жарық кезінде жарқырамауы қажет.

4) фотолюминесцентті қауіпсіздік белгілері табиғи жарық беру және электрлік шамдармен сыртқы жарық берудің көмегімен белгі бетінің 25 лк жарық берудің ең төменгі деңгейінің тәулік бойы қамтамасыз етуі кезінде жарық көздерінің апатты өшуі мүмкін орындарда, сондай-ақ апат, өрт немесе басқа төтенше жағдайлар кезінде қауіпті аймақтан адамдардың өздігінен шығуын қамтамасыз ету үшін фотолюминесцентті эвакуациялық жүйелердің элементтері ретінде қолданылуға тиіс.

5) ішкі жарық беруі бар қауіпсіздік белгілері жарық болмаған немесе жеткіліксіз болғанда, көру залдарынан және жарық беруі жоқ басқа орындардан эвакуациялық шығуды белгілеу жағдайларында пайдаланылуы керек.

Ішкі жарық беруі бар қауіпсіздік белгілері апатты немесе электрмен қамтамасыз етудің автономды көздеріне қосылуы қажет.

6) эвакуация жолдарында орнатылған өрт қауіпсіздігі белгілері (техникалық регламенттің 12-қосымшасы), эвакуациялық қауіпсіздік белгілері (техникалық регламенттің 13-қосымшасы), сондай-ақ медициналық және санитарлық мәнді

қауіпсіздік белгілері (техникалық регламенттің 13-қосымшасы И.2-01 коды) фотолюминесцентті материалдарды қолданып немесе жарық қайтарғыш материалдарда фотолюминесцентті символдар мен түсіндірме жазуларды пайдаланып электрмен жабдықтаудың апатты немесе автономды көздеріне қосылған сыртқы немесе ішкі жарықтандыру беттеріне орындалуы қажет.

Эвакуация жолдарының бағытын көрсету үшін фосфоресценттеуші материалдардан жасалған меңзерді қолдануға рұқсат етіледі.

7) жарық қайтаратын қауіпсіздік белгілерін жарық қайтарғыш материалдардан орындайды (бір мезгілде жарық қайтаратын және жарқырамайтын материалдарды пайдаланып), олар бақылаушы жағынан бағытталған олардың беттерін жарық будасымен (сәулесімен) жарықтандырған кезде көзге сәулеленіп, олардың беттерін бақылаушы жағынан жарық бағытталмаған жарықтандыру кезінде сәулеленбеген болып көрінеді (мысалы жалпы жарықтандыру кезінде).

8) қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулерді жасауға арналған жарық қайтарғыш материалдар мына типтерден болуға тиіс:

1 тип - сыртқы тегіс беті бар жабық мөлдір полимер қабатпен жабылған сфералық линзалардан (микрошынышариктерден) жасалған оптикалық жүйелері бар орташа қарқынды жарық қайтару қабыршықтары;

2 тип - капсулаға жабылған және сыртқы тегіс беті бар жабық мөлдір полимер қабатпен жабылған сфералық линзалардан (микрошынышариктерден) жасалған оптикалық жүйелері бар жоғары қарқынды жарық қайтару қабыршықтары;

3 тип - сыртқы тегіс беті бар жабық мөлдір полимер қабатпен жабылған жалпақ жақты призматикалық линзалар түріндегі оптикалық жүйелері бар қабыршықтар. 3 типті материалдар жарық қайтарудың жоғарғы коэффициенттерімен сипатталуы қажет.

9) 2 және 3 типті жабындардың сыртқы түрінің көрінісі техникалық регламенттің 7-қосымшасында келтірілген.

10) жарық қайтарғыш материалдар:

жарықты ықтимал апатты ажырату бар болғанда, электрмен жабдықтаудың апатты немесе автономды көздері болмағанда қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулер үшін;

тәулік бойы көрудің қолайсыз жағдайлары кезінде қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулер үшін (150 лк аспайтын жарықтану кезінде);

сыртқы орналастырудың қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулер үшін;

қауіпті аймақтардың, шұңқырлардың, котловандардың, химиялық, бактериологиялық және радиациялық ластанулар орындарының, сондай-ақ кіруге

уақытша тыйым салынған басқа да учаскелердің шекараларында орнатылатын уақытша қоршаулардың элементтерінің өндірісі үшін;

ескертетін қауіпсіздік белгілері мен өрт қауіпсіздігі белгілері үшін;

бағаналар, тіреулер, тіректер сияқты құрылыс құрылмаларын, зауыттық ішкі, тиеу немесе басқа көліктердің қозғалысы орындарындағы өтулерді белгілеу үшін ;

көлік құралдарының пайдалану кезіндегі қауіпті элементтерін белгілеу үшін; жол-құрылыс машиналары мен көліктік-көтеру жабдықтары үшін;

жеке жарық көздерін (туннельдер, шахталар мен метролар) пайдаланып жұмыстар жүргізу орындарында;

аэропорттардағы қауіпсіздік белгілері, қосымша белгілер және сигналдық белгілеулер үшін қолданылуға тиіс.

11) жарық қайтармайтын қауіпсіздік белгілерін жарық қайтармайтын материалдардан жасайды, олар өздеріне түсетін табиғи немесе жасанды жарықтарды шашырату есебінен көзбен қабылданады.

12) жарық қайтармайтын материалдарды пайдаланып жасалған қауіпсіздік белгілерін тәулік бойы жақсы әрі жеткілікті жарықтану жағдайларында ғана қолданған жөн (жарықтану деңгейі 150 лк астам).

35. Қауіпсіздік белгілері құрылмалық орындалуы бойынша жалпақ немесе көлемді болуға тиіс.

Жалпақ қауіпсіздік белгілері бір жағынан (бір жақты), сонымен қатар екі жағынан да (екі жақты) бейнелеумен жасалуы керек.

Көлемді белгілердің тиісті, көп жақты жағынан екі және одан да көп түстік графикалық бейнесі болуы қажет (мысалы тетраэдр, пирамида, текше, октаэдр, призма немесе параллелепипед жақтарында).

Көлемді белгілердің түстік графикалық бейнесі екі және одан да көп түрлі бағыттарда бақылануға тиіс.

Көлемді қауіпсіздік белгілерінің беттерінің сыртқы немесе ішкі электрлік жарықтануы (жарық беруі) болуы қажет.

Сыртқы немесе ішкі жарықтануы бар қауіпсіздік белгілері электрмен жабдықтаудың апатты немесе автономды көздеріне қосылған болуы керек.

Сыртқы орналастырудың жалпақ және көлемді қауіпсіздік белгілері сыртқы электр жабдықтау желісінен жарықтануы қажет.

36. Бетіне қауіпсіздік белгісінің түстік графикалық бейнесін салатын тасымалдаушы-материал ретінде металдарды, пластиктерді, силикат немесе органикалық шыныларды немесе басқа материалдарды пайдалануға рұқсат етіледі.

37. Өрт қауіпті және жарылыс қауіпті үй-жайларға арналған сыртқы немесе ішкі электрлік жарықтануы бар белгілер тиісінше өрт қауіпсіз және жарылыс

қауіпсіз орындауда, ал жарылыс өртқауіпті үй-жайлар үшін - жарылыстан қорғалған орындауда орындалуы керек.

38. Қауіпсіздік белгілерінің қорғаныш деңгейі ЭКОЕ талаптарына сәйкес жарылыс - және өрт қауіптілік бойынша оларды орнату орындарының санаттарына сәйкес келуге тиіс.

39. Ішінде агрессивті химиялық орталары бар өндірістік жағдайларда орнатуға арналған қауіпсіздік белгілері газ тәрізді, бу тәрізді және аэрозолды химиялық ортаның әсерлеріне шыдамды болуы қажет.

40. Түсіндірме жазулар мемлекеттік, орыс немесе ағылшын тілдерінде жазылуға тиіс.

41. Қауіпсіздік белгілерін қолдану ережелері

1) қауіпсіздік белгілері мына талаптарды сақтай отыра орналасуы керек:

қоршаған ортаны көзбен табиғи және еркін қабылдау жағдайларында олар арналған адамдардың көру шегінде орналасуы;

табиғи және (немесе) жасанды жарық беру кезінде оны қоршаған фонда жақсы көрінуі;

назарды аудармауы және адамдардың өзінің кәсіби немесе басқа қызметтерін орындаған кезінде қолайсыздықтар тудырмауы;

өту жолдарын, өтпелерді бөгемеуі, жүктерді тасымалдауға кедергі келтірмеуі;

өзі жататын объектіге тікелей жақын орналасуы;

бөтен заттармен бөгелмеуі және қауіп тудырмауы;

эвакуациялық шығуларды, өрт техникасының және (немесе) автоматикасының орналасқан жерін көрсететін аттас қауіпсіздік белгілерінің арасындағы арақашықтық 60 м аспауға тиіс.

2) қақпаларда және үй-жайлардың кіру есіктерінде орналасқан қауіпсіздік белгілері осы белгілердің күшінің аймағы барлық аумаққа және қақпалар мен есіктердің алаңына таралатынын білдіреді.

Қауіпсіздік белгілерін қақпалар мен есіктерде орналастыру қақпалардың немесе есіктердің қалпына байланысты болмайтын (ашық, жабық) белгіні қабылдауды ескере отыра орындалуы қажет. "Шығу" және "Қосымша шығу" деген эвакуациялық қауіпсіздік белгілері шығуға апаратын есіктердің үстінде ғана орналасуы керек.

Объекіден (учаскеден) кіруде (шығуда) орналасқан қауіпсіздік белгілері олардың күші объектіге (учаскеге) тұтастай таралатынын білдіруі тиіс.

Жекелеген учаскелердегі және (немесе) үй-жайлардағы қауіпсіздік ережелері мен талаптарын сақтаған жағдайда олар үшін кәсіпорын (объекті, учаске, үй) үшін тұтастай тыйым салынған белгілі бір жұмыстарды (әрекеттерді, қызметтерді) орындауға рұқсат беретін қауіпсіздік белгілерін орнатуға рұқсат беріледі.

Қажет жағдайда қауіпсіздік белгілерінің қолданылу аймағын шектеу керек, сәйкес нұсқауды қосымша белгіде түсіндірме жазуда келтірген жөн.

3) орналастыру орындарында жинақтаған (орнатқан) кезде тік жазықтықта қауіпсіздік белгілерін бағдарлау белгінің жоғарғы қалпын таңбалау бойынша келтіреді.

4) қауіпсіздік белгілерін оларды орнатқан орындарда бекіту үй-жайлар мен жабдықтарды механикалық жинау уақытында оларды сенімді ұстап тұруды, сондай-ақ ықтимал ұрлап кетуден қорғауды қамтамасыз ету үшін бұрандалар, тойтарма шегелер, желім немесе басқа тәсілдер мен бекіту тетіктерінің көмегімен жүзеге асыруға рұқсат етіледі.

Жарық қайтарғыш материалдарды қолданып жасалған қауіпсіздік белгілерін бекіту элементтері олардың беттерін бүлдірмеуі және осы техникалық регламентте белгіленген сипаттамаларды нашарлатпауы қажет. Айналып тұрған бекіту элементтерінің бастиектерін жарық қайтару беттерінен бөліп тұруға арналған нейлон тығырықтарды қолдануға рұқсат етіледі.

42. Негізгі және қосымша қауіпсіздік белгілері

1) негізгі қауіпсіздік белгілер мынадай топтарға бөлінеді:

тыйым салатын белгілер;

ескерту белгілері;

өрт қауіпсіздігі белгілері;

ұйғарым белгілері;

эвакуациялық белгілер және медициналық және санитарлық мәнді белгілер;

нұсқау белгілері.

2) қауіпсіздік белгілерінің геометриялық формасы, сигналдық түсі, мағыналық мәні техникалық регламенттің 8-қосымшасында келтірілген кестеге сәйкес келуге тиіс.

43. Негізгі және қосымша қауіпсіздік белгілерінің түстік графикалық бейнелері мен өлшемдері

1) қауіпсіздік белгілерінің ауданы сары немесе ақ жиектермен шектеледі. Жиек белгілерді орнату орындарында қоршаған фоннан қарама-қарсы бөліп тұру үшін қолданылады.

2) түстік графикалық бейнелердің негізі мен тыйым салатын қауіпсіздік белгілерінің қатынасы техникалық регламенттің 8-қосымшасының 1-суретіне сәйкес келуі керек.

Сигналдық қызыл түсінің үлесі тыйым салатын белгілердің жалпы ауданынан 35% кем болмауға тиіс.

Көлденең қызыл жолақ көлденеңге 45° бұрышта төменнен оң жақ үстінен көлбеу орындалады.

Көлденең қызыл жолақ белгінің графикалық символымен үзілмеуі керек.

Графикалық символ қара түсті болуы қажет.

Белгінің ортасында түсіндірме жазуы бар тыйым салатын белгілерді қолдануға рұқсат етіледі. Сонымен қатар көлденең қызыл жолақты салмайды. Жазу қара немесе қызыл түспен орындалуы қажет.

Кодтары, түстік графикалық бейнелері, мағыналық мәндері, орналастыру (орнату) орындары және тыйым салатын қауіпсіздік белгілерін қолдану бойынша нұсқаулар техникалық регламенттің 9-қосымшасында белгіленген.

3) түстік графикалық бейнелердің негізі мен ескертетін қауіпсіздік белгілерінің өлшемдерінің қатынасы техникалық регламенттің 8-қосымшасындағы 2-суретке сәйкес келуі керек.

Белгінің жалпы ауданынан сигналдық сары түстің үлесі 50 %-нан кем болмауға тиіс.

Графикалық символ қара түсті болуы қажет.

Жиектің түсі сары немесе ақ болуы қажет.

Кодтары, түстік графикалық бейнелері, мағыналық мәндері, орналастыру (орнату) орындары және ескертетін қауіпсіздік белгілерін қолдану бойынша нұсқаулар техникалық регламенттің 10-қосымшасында белгіленген.

4) түстік графикалық бейнелердің негізі мен кеңес беретін қауіпсіздік белгілерінің өлшемдерінің қатынасы техникалық регламенттің 8-қосымшасындағы 3-суретке сәйкес келуі керек.

Сигналдық көк түс белгінің жалпы ауданының 50% кем болмауға тиіс.

Кеңес беретін қауіпсіздік белгілерінің графикалық символы ақ түсті болуы керек.

Кодтары, түстік графикалық бейнелері, мағыналық мәндері, орналастыру (орнату) орындары және кеңес беретін қауіпсіздік белгілерін қолдану бойынша нұсқаулар техникалық регламенттің 11-қосымшасында белгіленген.

5) түстік графикалық бейнелердің негізі мен өрт қауіпсіздік белгілерінің өлшемдерінің қатынасы техникалық регламенттің 8-қосымшасындағы 4-суретке сәйкес келуі керек.

Сигналдық қызыл түс белгінің жалпы ауданының 50 %-нан кем болмауға тиіс

Өрт қауіпсіздігі белгілерінің графикалық символы ақ түсті болуы керек.

Өрт қауіпсіздігі белгілерінде түсіндірме жазу салуға рұқсат етіледі. Жазу қызыл фонда ақ түспен немесе ақ фонда қызыл түспен орындалуы мүкін.

Тік бұрыш формасындағы өрт қауіпсіздігі белгісінің сол жақ бөлігіне өртке қарсы қорғаныш құралдарын (оның элементтерін) бейнелейтін графикалық символды, ал оң жақ бөлігінде - түсіндірме жазуды жазу қажет.

Кодтары, түстік графикалық бейнелері, мағыналық мәндері, орналастыру (орнату) орындары және өрт қауіпсіздік белгілерін қолдану бойынша нұсқаулар техникалық регламенттің 12-қосымшасында белгіленген.

б) түстік графикалық бейнелердің негізі мен эвакуациялық қауіпсіздік белгілері мен медициналық және санитарлық мәнді қауіпсіздік белгілерінің өлшемдерінің қатынасы техникалық регламенттің 8-қосымшасындағы 5-суретке сәйкес келуі керек.

Сигналдық жасыл түс белгінің жалпы ауданының 50 %-нан кем болмауға тиіс.

Кеңес беретін қауіпсіздік белгілерінің графикалық символы мен эвакуациялық қауіпсіздік белгілері мен медициналық және санитарлық мәнді қауіпсіздік белгілерінің түсіндірме жазуы ақ түсті болуы керек.

Кодтары, түстік графикалық бейнелері, мағыналық мәндері, орналастыру (орнату) орындары және эвакуациялық қауіпсіздік белгілері мен медициналық және санитарлық мәнді белгілерді қолдану бойынша нұсқаулар техникалық регламенттің 13-қосымшасында белгіленген.

7) түстік графикалық бейнелердің негізі мен нұсқау қауіпсіздік белгілерінің өлшемдерінің қатынасы техникалық регламенттің 8-қосымшасындағы 6-суретке сәйкес келуі керек.

Сигналдық көк түс белгінің жалпы ауданының 50 %-нан кем болмауға тиіс.

Кеңес беретін қауіпсіздік белгілерінің графикалық символы ақ түсті болуы керек.

Нұсқау қауіпсіздік белгілерінің графикалық символы мен түсіндірме жазуы ақ түсті болуы керек.

Кодтары, түстік графикалық бейнелері, мағыналық мәндері, орналастыру (орнату) орындары және нұсқау қауіпсіздік белгілерін қолдану бойынша нұсқаулар техникалық регламенттің 14-қосымшасында белгіленген.

8) түстік графикалық бейнелердің негізі мен қосымша қауіпсіздік белгілерінің өлшемдерінің қатынасы техникалық регламенттің 8-қосымшасындағы 7-суретке сәйкес келуі керек.

Қосымша қауіпсіздік белгілерін негізгі қауіпсіздік белгілерімен үйлестіріп қолданған және негізі қауіпсіздік белгілерінің күшін нақтылау, шектеу немесе күшейту қажет болған жағдайларда, сондай-ақ ақпарат үшін қолданған жөн.

Қосымша қауіпсіздік белгілерін негізі қауіпсіздік белгілерінен төмен немесе оң жағынан немесе сол жағынан орналастыруға рұқсат етіледі.

Қосымша белгінің ұзындығы диаметрінен немесе қауіпсіздік белгісінің сәйкес жақтарының ұзындықтарынан аспауға тиіс, сонымен қатар олардың арасында ені 0,02 диаметр саңылау немесе белгінің жақтары қалуға тиіс.

Қосымша қауіпсіздік белгілерінің формасы - тік бұрыш; негізгі бетінің түсі - техникалық регламенттің 8-қосымшасының кестесінде келтірілген негізі қауіпсіздік белгісінің түсіне сәйкес немесе ақ; жиегінің түсі - қара немесе қызыл; көмкермесінің түсі - ақ немесе сары (сары түстің негізі беті үшін).

Қызыл, көк немесе жасыл негізгі беттері бар қосымша белгілерге көмкерме салмайды.

Ақ немесе сары негізгі беттері бар қосымша белгілерді көмкермесіз орындауға рұқсат етіледі.

Түсіндірме жазба мен меңзерлер қара (ақ немесе сары негізгі беттер үшін) және ақ (қызыл, көк немесе жасыл негізгі беттер үшін) болуға тиіс.

9) тік бұрышты қауіпсіздік белгілерінде графикалық символдар мен түсіндірме жазуларды b жағына қатысты тік, сондай-ақ көлденең орналастыруға рұқсат етіледі.

10) тыйым салатын белгілерді, ескертетін, кеңес беретін қауіпсіздік белгілерін шаршы формалы материал - тасымалдаушының бетіне салуға рұқсат етіледі. Шаршының қабырғасы үлкен немесе:

тыйым салатын және кеңес беретін белгілер үшін d шеңберінің диаметріне; ескерту белгілері үшін b үшбұрышының қабырғасына тең болуы қажет.

Сонымен қатар түстік графикалық бейненің негізі мен қауіпсіздік белгілерінің өлшемдерінің қатынасы техникалық регламенттің 1, 2 және 3-қосымшасындағы суреттеріне сәйкес келуге тиіс.

44. Негізгі қауіпсіздік белгілерінің өлшемдері

1) H қауіпсіздік белгісінің биіктігін мына формула бойынша есептейді:

L

$H = \frac{L}{Z} \quad (1)$

Z

мұндағы L - белгіні тану арақашықтығы;

Z - арақашықтық фактор.

Z арақашықтық факторы қауіпсіздік белгісі бетінің сәулеленуіне байланысты болады және мына мәндерге:

40 - 150 лк бастап 300 лк дейінгі табиғи немесе жасанды жарық беру кезіндегі жағдайлардағы қалыпты жарықтандырылған қауіпсіздік белгілері үшін;

65 - 300 лк бастап 500 лк дейінгі жарық беру кезіндегі қауіпсіздік белгілері үшін;

25 - 30 лк бастап 150 лк дейінгі жарық беру кезіндегі қауіпсіздік белгілері үшін сәйкес келуге тиіс.

Қалыпты табиғи немесе жасанды жарық беру кезіндегі ($Z = 40$ кезіндегі) негізгі қауіпсіздік белгілерінің және L , 25 м дейінгі танудың қажетті

арақашықтығына арналған орташаланған өлшемдер техникалық регламенттің 15-қосымшасының 1-кестесінде келтірілген.

2) қосымша қауіпсіздік белгілерінің өлшемдері олар толықтыратын негізгі қауіпсіздік белгілерінің өлшемдеріне сәйкес келуге тиіс.

Қосымша белгілердің биіктігін жазу жолдарының санына қарай арттыруға рұқсат етіледі.

3) жарық қайтарғыш және фотолюминесцентті қауіпсіздік белгілерінің өлшемдері техникалық регламенттің 15-қосымшасының 1-кестесінде келтірілген қалыпты сәулеленген қауіпсіздік белгілерінің орташаланған өлшемінен 125% кем болмауы керек.

4) беті 500 лк астам ең төменгі жарықтандырылуы (немесе жарықтылығы) бар сыртқы немесе ішкі электрлік жарықтануы бар қауіпсіздік белгілерінің қалыпты жарықтандырылған белгілермен салыстырғанда қосарланған арақашықтық факторы, сондай-ақ техникалық регламенттің 15-қосымшасындағы 1-кестеде келтірілген мәндермен салыстырғанда қосарланған тану арақашықтығы болуға тиіс. Аталған қауіпсіздік белгілерінің өлшемдерін қалыпты жарықтандырылған белгілердің өлшемдерімен салыстырғанда екі есе төмендетуге рұқсат етіледі.

5) үлкен өлшемді қауіпсіздік белгілерін қолдануға рұқсат етіледі. Белгілердің өлшемдері бұндай жағдайларда Z арақашықтық факторлар мен L тану арақашықтығын есепке ала отыра (1) формуласы бойынша анықталуға тиіс.

6) жабдықтарға, машиналар мен механизмдерге арналған тыйым салатын және ескертетін қауіпсіздік белгілерінің нөмірлері мен өлшемдері техникалық регламенттің 15-қосымшасындағы 2-кестеде келтірілген мәндерге сәйкес келуі қажет.

7) қауіпсіздік белгілерінің барлық өлшемдерінің шектік ауытқулары $\pm 2\%$ аспауға тиіс.

8) қауіпсіздік белгілерінің бұрыштарын дөңгелектеуге рұқсат етіледі.

Дөңгелектеу радиустары:

үш бұрышты формалы белгілерде - $0,05b$;

мұндағы, b - үшбұрыштың жағы;

шаршы формалы белгілерде - $0,04a$;

мұндағы, a - шаршының қабырғасы;

тік бұрыш формалы белгілерде - $0,02a$ аспауға тиіс;

мұндағы, a - тік бұрыштың кішкентай қабырғасы.

45. Құрама және топтық қауіпсіздік белгілері

1) құрама қауіпсіздік белгілерінің тік бұрышты формасы болуы керек және ішінде негізгі қауіпсіздік белгісі мен түсіндірме жазуы бар қосымша белгісі бірдей болуы қажет.

Құрама белгінің тік бұрышты блогының түсі - ақ.

Түсіндірме жазу фонының түсі - ақ немесе негізгі қауіпсіздік белгісінің түсі.

Түсіндірме жазудың түсі - ақ немесе сары түс үшін қара; ақ фон үшін - қызыл ; қызыл, көк немесе жасыл фон үшін - ақ.

Жиегінің түсі - қара немесе қызыл.

Көмкермесінің түсі - ақ.

2) бір тік бұрышты блокта ішінде сәйкес түсіндірме жазулары бар екі немесе одан да көп негізгі қауіпсіздік белгілері бар топтық белгілерді кешенді талаптар мен қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша шараларды мазмұндау үшін қолданған дұрыс.

Топтық белгілердің тік бұрышты блоктары беттерінің түсі - ақ.

Жазу фонының түсі - ақ немесе негізгі қауіпсіздік белгісінің түсі.

Жазудың түсі - қара немесе негізгі қауіпсіздік белгісінің түсі.

Жиегінің түсі - қара немесе қызыл.

Көмкермесінің түсі - ақ.

3) топтық және құрама қауіпсіздік белгілерінің жиектері мен көмкермелерінің өлшемдері техникалық регламенттің 8-қосымшасының 7-суретіне сәйкес қосымша қауіпсіздік белгілеріндей болуы қажет.

Жиексіз топтық және құрама белгілерді пайдалануға рұқсат етіледі.

4) қозғалыс бағытын көрсетуге арналған құрама белгілер негізгі қауіпсіздік белгісі мен бағыттаушы меңзердің белгісінен (немесе түсіндірме жазуы бар бағыттаушы меңзер белгісінен) тұруы керек.

Негізгі қауіпсіздік белгісі бұндай жағдайда:

эвакуациялық шығуға қозғалыс бағытын көрсетуге арналған эвакуациялық белгілері;

адамдарды эвакуациялауға арналған алғашқы медициналық көмек қобдишаларының, өрт қауіпсіздігі құралдарының, медициналық кабинеттердің орналасқан орындарына қозғалыс бағыттарын көрсетуге арналған медициналық және санитарлық мәнді белгілер;

өртке қарсы қорғаныш құралдарының, оның элементтерінің орналасқан орындарын көрсетуге арналған өрт қауіпсіздігі белгілері;

нұсқау белгілері ұсынылуы мүмкін.

5) эвакуация шығуларына, өртке қарсы қорғаныш құралдарына, жиналу орындары мен алғашқы медициналық көмек көрсету құралдарына қозғалыс бағытын көрсетуге арналған белгілердің мағыналық құрамалары техникалық регламенттің 16-қосымшасының суретінде келтірілген. Белгілерді қозғалыс бағытына сәйкес келетін қалыпта орнатқан жөн.

46. Қауіпсіздік белгілерінің графикалық символдарының бейнелеріне қойылатын талаптар

1) қауіпсіздік белгілерінің графикалық символдары қауіпсіздікті қамтамасыз ету мақсатында бейнелеу құралдарының көмегімен ақпаратты бейнелеуі және қажет жағдайда қауіптілікті белгілеуге немесе белгіні қолдану саласын кеңейтуге арналған тетіктермен толықтырылуға тиіс.

Графикалық символдар түрлі объектілердің сипатты танымдық белгілерін, қауіпті және зиянды факторларды шартты бейнелеуі керек.

2) қауіпсіздік белгілерінің графикалық символдарының бейнелері қарапайым әрі түсінікті болуы қажет.

3) графикалық символдар мына принциптерді басшылыққа алу қажет болатын жедел және өзінің мағыналық мәні мен қауіпсіздік белгілерінің мағыналық мәнін жоғары дәлдікпен табуды қамтамасыз етуі қажет:

символдың белгілі бір мағыналық мәніне бір ғана графикалық бейне сәйкес келуі керек, түсінбеушілікті болдырмау үшін ұқсас бейнелері бар символдардың нұсқаларын бір символға келтіру қажет;

түрлі мағыналық мәндері бар символдар ұқсамауы қажет;

графикалық бейнелердің табиғи пропорцияларын бұзуға жол берілмейді;

объект немесе фактор белгісінің кескіні контурлық бейнеден артығырақ болуға тиіс;

авторлық бейнелері, сауда белгілері мен логотиптері бар нұсқалар болмауы қажет;

қанның суретін салуға жол берілмейді.

4) адам бейнесі немесе адам денесінің жекелеген бөліктері бар графикалық символдарды пайдаланған кезде қауіпсіздік белгісінде дененің қауіп төніп тұрған бөлігін бейнелеу керек.

5) символдар мен қауіпсіздік белгілерінің түстік графикалық бейнелерін ұлғайтуды компьютер техникасының көмегімен, фотографиялық тәсілмен немесе квадрат модульді тордың көмегімен жүргізуге болады. Шаршының қабырғасы 10 модульге сәйкес келуге тиіс.

Шаршы модульді торда символдар мен қауіпсіздік белгілерінің түстік графикалық бейнелерін белгілеу техникалық регламенттің 17-қосымшасында келтірілген.

6) графикалық символдар элементтерінің ең төменгі өлшемін техникалық регламенттің 40-тармағы мен 18-қосымшасының талаптарына сәйкес түсіндірме жазулардың шрифтерінің параметрлеріндей қабылдау ұсынылады.

47. Түсіндірме жазуларға қойылатын талаптар

1) түсіндірме жазулардың мәтіні мемлекеттік немесе орыс тілдерінде орындалуы қажет (мысалы, "ШЫҒУ" немесе "ВЫХОД"). Қауіпсіздік белгісінде жазудың осындай мәтінді ағылшын тілінде орындауға рұқсат етіледі (мысалы, "EXIT").

2) қауіпсіздік белгісінің осы техникалық регламентте айтылмаған түсіндірме жазулары мемлекеттік, мемлекетаралық, сондай-ақ халықаралық стандарттарда және Қазақстан Республикасы аумағында қолдануға рұқсат етілген нормативтік құжаттарда белгіленуге тиіс.

3) түсіндірме жазулардың шрифтері техникалық регламенттің 18-қосымшасында келтірілген.

4) қарама-қарсы қара түспен орындалған H' шрифтінің ең төменгі биіктігін мына формула бойынша анықтайды:

$$H' = \frac{L'}{Z'} \quad (2)$$

мұндағы L' - жазудың оқылуына қажетті арақашықтық;

Z' - арақашықтық фактор.

Z' арақашықтық фактор қауіпсіздік белгісінің немесе сигналдық белгілеулердің беттерінің жарықтану жағдайлары мен көргіштікке байланысты болады. Арақашықтық фактор көрудің 0,7 деңгейінен төмен болмаған кезде:

300 - 300 лк бастап 500 лк дейінгі жарықтылық мәндерінде жақсы көру жағдайларында;

230 - 150 лк бастап 300 лк дейінгі жарықтылық мәндерінде жеткілікті көру жағдайларында;

120 - 30 лк бастап 150 лк дейінгі жарықтылық мәндерінде қолайсыз көру жағдайларында кем болмауы қажет.

5) қарама-қарсы ақ түспен (немесе топтық қауіпсіздік белгілерінде көк, қызыл, жасыл түстермен) орындалған жазудың шрифтінің ең төменгі биіктігі техникалық регламенттің (2) формуласы бойынша алынған H' қара түсті жазу шрифтінің ең төменгі биіктігінен 25% үлкен болуы керек.

6) жолдың негізгі сызықтарының арасындағы аралықты, әріптер мен шрифттердің өлшемдерін, түсіндірме жазулардың әріптері мен сөздерінің арасындағы аралықты техникалық регламенттің 18-қосымшасының талаптарына сәйкес орындау ұсынылады.

4.5. Құрылмалар мен материалдарға қойылатын талаптар

48. Құралма материалдары қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулерді орындау түрін, орналастыру шарттарының ерекшелігін ескеріп таңдалуға тиіс.

49. Қауіпсіздіктің көлемді белгілері мен сигналдық белгілеулердің құрылмалары барлық қосылу тұрқыларының тығыздығы мен беріктігін,

бекітпелердің сенімділігін, сондай-ақ техникалық қызмет көрсету мен жөндеу кезінде жинақтау мен бөлшектеудің жеңілдігін қамтамасыз етуге тиіс; электрлік қосылыстар орындарына оңай қолжетімділігі болуы керек.

50. Сыртқы немесе ішкі электрлік жарық беруі бар қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулердің құрылмаларын ЭОЕ 6-бөлімінің талаптарын есепке ала отыра орындау керек.

51. Ішкі жарық беруі бар қауіпсіздік белгілері электрмен жабдықтаудың апатты көзіне, ал өрт гидранттарының белгі-көрсеткіштері - сыртқы жарық беру желісіне қосылған болуы және жарық бейненің барлық өрісі бойынша біркелкі таралатын болуы керек.

Тәуліктің қараңғы мезгілінде немесе жақсы көрінбейтін жағдайларда пайдаланылатын қауіпсіздік белгілері жарықтандырылуы керек немесе жарық қайтаратын беті болуы қажет. Тәуліктің қараңғы мезгілінде қауіпсіздік белгілерінің, қосымша белгілердің көрінуін қамтамасыз ететін барлық құрылғылар олардың түстерін өзгертпеуге және тәуліктің жарық мезгілінде көрінуін нашарлатпауға тиіс.

52. Түсі, формасы өзгерген, бұзылған және (немесе) осы техникалық регламенттің талаптарына сәйкессіздігі кезінде объектілердің белгіленуін сигналдық түстерге және қауіпсіздік белгілерінің түстік өңдеуіне жаңарту немесе жаңасына ауыстыру қажет.

53. Жоғарғы ылғалдылық жағдайларында пайдаланылатын қауіпсіздік белгілерінің барлық бөлшектері мен жинақтау бірліктері жегідеге тұрақты материалдардан жасалуы немесе қорғаныш қабаты болуы қажет.

54. Түстік графикалық бейнелер мен түсіндірме жазулар тасымалдаушы-материалдың бетіне тұрақты бояулардың, өздігінен желімделетін, жарық сүзгіш қабыршақтардың көмегімен түрлі технологияларды қолдану жолымен салынуға тиіс.

Қауіпсіздік белгілерінің түстік графикалық бейнелерін трафареттердің көмегімен салған кезде жиегінің жалпы ауданының 4% астам ауданын немесе қауіпсіздік белгісінің жалпы ауданының 1,5% астам далдасаларын боямай қалдыруға жол берілмейді.

55. Өздігінен желімденетін материалдар мен желім қабатының типтерін таңдау орналастыру жағдайларына байланысты жүргізу қажет, сонымен қатар жабысқақтық көрсеткіші:

1) 0,3 кг желім қабатын жабыстыру жүктемесі кезінде ішкі орналастыру материалдары үшін - 200 с;

2) 0,6 кг желім қабатын жабыстыру жүктемесі кезінде сыртқы орналастыру материалдары үшін - 1000 с кем болмауға тиіс.

56. Желім қабатының қорғаныш негізін алғаннан және материалды желім қабатымен жоғары ұстаудан кейін өздігінен желімденетін материалдардың ашуы бөлме температурасында:

10 мин бойы 0,5%;

1440 мин бойы 1,5% аспауы керек.

57. Қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулер судың, қышқылдар мен сілтілердің су ерітіндісінің, жуу құралдарының су ерітінділерінің, майлардың, бензиндердің әсеріне тұрақты болуы қажет.

4.6. Белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерді өндіруде қолданылатын лак-бояу материалдарына, жабындарға және сигналдық және қарама-қарсы түстердің басқа материалдарына қойылатын талаптар

58. Лак-бояу материалдары және жабындары сигналдық және қарама-қарсы түстердің қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулердің түріне және орындалуына, оларды орналастыру шарттарына сәйкес келуге тиіс.

59. Жабын мен материалдың беттері тегіс, біртекті болуы керек, құрамында бөтен қосылыстар мен ластанулары болмауы керек. Көпіршіктердің, қопсулардың, сызаттардың, кратерлер мен үзілулердің болуына жол берілмейді, жабынның қабаттануына жол берілмейді.

60. Жабын созымтал болуы және Қазақстан Республикасында қолдануға рұқсат етілген мемлекеттік, мемлекетаралық стандарттардың талаптарына сәйкес тасымалдаушы-материалдың бетіне 2 баллдан аспайтын тұтасуы болуға тиіс.

61. Лак-бояу жабынының тасымалдаушы-материалдың бетінде кебу деңгейі сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерін реттеп салу мүмкіндігі болатындай болуы керек.

62. Колометрлік сипаттамалары техникалық регламенттің 2 және 3-қосымшаларында белгіленген талаптарға сәйкес келмейтін материалдар мен жабындарды сигналдық және қарама-қарсы түстерді салу мен сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерін жасау үшін пайдалануға тыйым салынады.

63. Жарық қайтарғыш материалдар мен жабындардың сыртқы ортаның әсерінен қорғалған элементтерінің жабық жүйесі болуы керек.

64. Фотолюминесцентті материалдар мен жабындар мөлдір полимер қабаттың көмегімен ылғалдың әсерінен қорғалуы қажет.

65. Сигналдық және қарама-қарсы түстердің лак-бояу материалдары мен жабындарының жарыққа жақсы тұрақтылығы болуға тиіс.

4.7. Климаттық факторлардың әсеріне тұрақтылығы бойынша белгілеулер мен қауіпсіздік белгілеріне қойылатын талаптар

66. Сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілері мына температура аумағында:

минус $(40 \pm 2)^\circ \text{C}$ бастап плюс $(60 \pm 2)^\circ \text{C}$ дейін - сыртқы орналастыру үшін (1 санат);

плюс $(5 \pm 2)^\circ \text{C}$ бастап плюс $(60 \pm 2)^\circ \text{C}$ дейін - ішкі орналастыру үшін (4 санат) және ауаның 98% салыстырмалы ылғалдылығында УХЛ климаттық орындауында орындалуы қажет.

67. Сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілері Қазақстан Республикасы аумағында қолдануға рұқсат етілген мемлекеттік, мемлекетаралық, халықаралық стандарттардың талаптарына сәйкес ауа атмосферасының жегіделік агенттерінің ықпалына шыдауы қажет.

68. Сыртқы орналастыруға арналған сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілері атмосфералық жауын-шашынның (қар, шық, жаңбыр), күн сәулесінің, сор тұманының, шаңның әсеріне тұрақты болуға тиіс.

4.8. Сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерін таңбалау мен орауға қойылатын талаптар

69. Сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерін таңбалау және орау Қазақстан Республикасының "Орауға, таңбалауға, этикеткілеуге және оларды дұрыс салуға қойылатын талаптар" техникалық регламентінің талаптарына сәйкес келуге тиіс.

70. Орналастыру орындарында жинақтаған кезде (орнатқан) қауіпсіздік белгілерін бағдарлау үшін оның жоғарғы қалпына тік жазықтықта таңбалауды орындау ұсынылады.

Жоғарғы қалпын таңбалауға Қазақстан Республикасы аумағында қолдануға рұқсат етілген мемлекеттік, мемлекетаралық, халықаралық стандарттардың талаптарына сәйкес "Жоғары" деген манипуляциялық белгіні қауіпсіздік белгісінің кері бетіне салу жолымен орындауға рұқсат етіледі.

71. Ішкі және сыртқы электрлік жарық беруі бар сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерінің Қазақстан Республикасы аумағында қолдануға рұқсат етілген мемлекеттік, мемлекетаралық, халықаралық стандарттардың талаптарына сәйкес қосымша таңбалаулары болуы қажет.

72. Сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілері жалпы салмағымен 25 кг-нан аспайтын тақтай, картон немесе фанер жәшіктерге салынуы керек.

Орауда сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерінің өзара орын ауыстыруы және беттерінің қажалуы болмауы керек.

Сигналдық белгілеулер мен жарық қайтаратын қауіпсіздік белгілерін жәшікте тек қана тік орналастыру қажет.

73. Өздігінен желімденетін материалдар негізіндегі сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілері желім қабатының кеуіп қалуынан аулақ болу үшін полиэтилен орауларға салынуға тиіс.

74. Сигналдық белгілеулер мен жарық қайтаратын қауіпсіздік белгілерін орау беткі жағын балауыз жағылған қағазбен және пенопласт қалқандардан жасалған төсемдермен орай отыра орындалады.

75. Ішкі немесе сыртқы электрлік жарық беруі бар сигналдық белгілеулер мен жарық қайтаратын қауіпсіздік белгілерін орау Қазақстан Республикасының аумағында қолдануға рұқсат етілген мемлекеттік, мемлекетаралық, халықаралық стандарттардың талаптарына сәйкес орындалуы қажет.

76. Тасымалдау ыдысын таңбалау, Қазақстан Республикасының аумағында қолдануға рұқсат етілген мемлекеттік, мемлекетаралық, халықаралық стандарттардың талаптарына сәйкес "Ылғалдан сақтаңыз" және "Жоғары" деген манипуляциялық белгілермен орындалуға тиіс.

4.9. Сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерін тасымалдау мен сақтауға қойылатын талаптар

77. Орап-буылған күйдегі сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілері көліктің барлық түрлерімен жабық вагондарда, кемелердің трюмдерінде немесе жабық палубаларында, жабық автомашиналарда тасымалдануы керек.

78. Сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерін тиеген және түсірген кезде ықтимал соққылар мен бүлінулерден қорғалуы қамтамасыз етілуі қажет.

79. Тасымалдаған және сақтаған кезде сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерінің су болуына жол берілмейді.

80. Орап-буылған күйдегі сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілері минус 5 °С бастап плюс 30 °С дейінгі температурада және ауаның 45% бастап 60% дейінгі салыстырмалы ылғалдылығында жабық қойма орындарында сақталуы қажет.

81. Ішкі немесе сыртқы электрлік жарық беруі бар сигналдық белгілеулер мен жарық қайтаратын қауіпсіздік белгілерін тасымалдау мен сақтау Қазақстан Республикасының аумағында қолдануға рұқсат етілген мемлекеттік, мемлекетаралық, халықаралық стандарттардың талаптарына сәйкес жүзеге асырылуға тиіс.

5. Сәйкестік презумпциясы

82. Үйлес стандарттардың талаптарына сәйкес дайындалған және объектілерде орнатылған сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілері осы техникалық регламенттің талаптарына сәйкес деп есептеледі.

83. Талаптары осы техникалық регламентте аталған талаптардан кем болмаса, өрт автоматикасы жүйелері мен қондырғылары стандарттау саласындағы өзге де нормативтік құжаттар бойынша жасалуы мүмкін.

6. Өнімнің сәйкестігін растау тәртібі

84. Сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілері оларды Қазақстан Республикасының нарығына жеткізгенге дейін сәйкестікті растау процедураларынан өтуі қажет.

85. Сәйкестікті растау жөніндегі органдар, олардың функциялары, құқықтары мен міндеттері, сондай-ақ өнімнің сәйкестігін анықтау тәртібі "Техникалық реттеу туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес анықталады.

86. Сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерін бірдейлендіру олардың сәйкестігі расталған және мемлекеттік бақылау жүзеге асырылған жағдайда жүргізіледі.

87. Сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілерін бірдейлендіруді:
сынақ зертханалары;
сәйкестікті растау жөніндегі органдар;
өз құзыретінің шегінде бақылауды жүзеге асыру кезінде уәкілетті органдар жүргізеді.

7. Үйлес стандарттардың тізбесі

88. Үйлес стандарттардың тізбесі:

1) ҚР СТ ГОСТ Р 12.026-2002 "Сигналдық түстер, қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулер";

2) ГОСТ 14202-69 "Өнеркәсіптік кәсіпорындардың құбыржолдары. Таным бояуы, ескерту белгілері мен таңба қалқаншалары";

3) ГОСТ 17925-72 "Радиациялық қауіп белгісі";

4) ISO 17398:2004 "Қауіпсіздік түстері мен белгілері. Қауіпсіздік белгілерінің жіктелуі, пайдаланылуы сақталу ұзақтығы";

5) ISO 7010:2003 "Графикалық символдар. Қауіпсіздік түстері мен белгілері. Жұмыс және қоғамдық орындарда пайдаланылатын қауіпсіздік белгілері".

8. Қолданысқа енгізу мерзімдері және шарттары

89. Осы техникалық регламент алғаш рет ресми жарияланған күнінен бастап алты ай өткен соң қолданысқа енгізіледі.

90. Қазақстан Республикасының аумағында ережелері осы техникалық регламенттің талаптарына сәйкес келетін нормативтік құқықтық актілердің қолданысы сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілеріне қатысты бөлігінде сақталады.

91. Осы техникалық регламенттің қолданысқа енгізілуіне байланысты осы техникалық регламенттің талаптарын қайталайтын немесе сәйкес келмейтін сигналдық белгілеулер мен қауіпсіздік белгілеріне қатысты бөлігінде Қазақстан Республикасындағы қолданыстағы нормативтік құқықтық актілер мен құжаттардың ережелері белгіленген тәртіпте түзетілуге немесе жойылуға жатады

Техникалық регламентке
1-қосымша

Мағыналық мәні, сигналдық түстердің қолданылу аясы және оларға сәйкес қарама-қарсы түстер

Сигналдық түс	Мағыналық мәні	Қолданылу аясы	Қарама-қарсы түс
Қызыл	Тікелей қауіп	Қауіпті тәртіптің немесе әрекеттің тыйым салынуы Тікелей қауіптің белгісі	Ақ
	Апатты немесе қауіпті жағдай	Жабдықтың (технологиялық процестің) апатты ажыратылуы немесе апатты жағдайы туралы хабар	
	Өрт техникасы, өртке қарсы қорғаныш құралдары, оның элементтері	Өрт техникасы, өртке қарсы қорғаныш құралдары, оның элементтерінің белгіленуі және орналасқан жерін анықтау	
Сары	Ықтимал қауіптілік	Ықтимал қауіптіліктің, қауіпті жағдайдың белгіленуі	Қара
		Ықтимал қауіптілік туралы ескеру, сақтандыру	
Жасыл	Қауіпсіздік, қауіпсіз жағдайлар	Жабдықтың қалыпты жұмысы, технологиялық процестің қалыпты жай-күйі туралы хабар	Ақ
	Көмек, құтқару	Эвакуация жолының, қобдишалардың, кабинеттердің, алғашқы медициналық көмек көрсету құралдарының белгіленуі	
Көк	Қауіптен аулақ болуға ұйғарым	Қауіпсіздікті қамтамасыз ету мақсатында міндетті әрекеттердің талаптары	Ақ
	Нұсқау	Белгілі бір әрекеттерге рұқсат беру	

Техникалық регламентке
2-қосымша

Жарқырамайтын және жарық қайтарғыш материалдардың сигналдық және қарама-қарсы түстерінің колориметрлік және фотометрлік сипаттамалары (суретті қағаз мәтінінен қараңыз) Жарқырамайтын және жарық қайтарғыш материалдардың сигналдық және қарама-қарсы түстерінің колориметрлік сипаттамалары

1. Материалдардың, қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулердің x , y сигналдық және қарама-қарсы түстілігінің координаттары бұрыштық нүктелерінің мәндері 1-кестеде келтірілген стандартты графигінің рұқсат етілген түстік аудандарының x , y түстілігінің координаттарына (1-сурет) сәйкес келуге тиіс.

2. Материалдардың, қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулердің V сигналдық және қарама-қарсы түстерінің жарықтылық коэффициенттері 1-кестеде айтылған мәндерден төмен болмауы керек.

3. Олардың негізінде жасалған сигналдық және қарама-қарсы түстердің, қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулердің жарқырамайтын және жарық қайтарғыш материалдары үшін 2-кесте бойынша шағын түстік аудандардың x , y түстілігінің координат белгілеріне сәйкес шағын түстік аудандар белгіленген.

Артығырақ шағын түстік аудандар сигналдық және қарама-қарсы түстердің колориметрлік сипаттамаларына қойылатын талаптарды арттыру, олардың көзбен қабылдануын жақсарту және пайдалану жағдайларында түсті көзбен қабылдау сәйкестігін сақтау мақсаттарында белгіленген.

4. x , y түстілігінің координаттарын өлшеуді және жарқырамайтын және жарық қайтарғыш материалдардың, қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулердің V жарықтылығының коэффициенттерін анықтауды спектрфотометрмен немесе колориметрмен жүргізген дұрыс.

5. Ішкі электрлік жарықтануы бар қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулердің түстерінің x , y түстілігінің координаттары бұрыштық нүктелерінің мәндері 1-кестеде келтірілген стандартты графигінің рұқсат етілген түстік аудандарының x , y түстілігінің координаттарына (1-сурет) сәйкес келуге тиіс.

6. Ішкі электрлік жарықтануы бар қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулердің V жарықтылығының коэффициенттері жарқырамайтын материалдарға арналған 1-кестеде келтірілген мәндерден төмен болмауға тиіс.

7. Ішкі электрлік жарықтануы бар қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулерге арналған x , y түстілігінің координаттары мен V жарықтылығының коэффициенттерін өлшеуді жарқырауды сәйкес өлшеуі бар фотометрмен жүргізу керек.

8. Жарқырамайтын және жарық қайтарғыш материалдардың сигналдық және карама-қарсы түстерінің фотометрлік сипаттамалары.

9. Ішкі электрлік жарықтануы бар қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулердің к жарықтылық контрасты 3-кестенің мәндеріне сәйкес келуі қажет.

10. Түрлі типті қабыршақты жарық қайтарғыш материалдардың R' жарық қайтару коэффициенттері 4-7-кестелерде көрсетілген мәндерден кем болмауы қажет.

11. R' жарық қайтарудың коэффициентін жарық қайтарғыш материалдың беттерін А жарығының стандартты көзімен жарықтандырған кезде өлшеу қажет, В жарықтандыру бұрыштары мен а бақылау бұрыштары бір жазықтықта жатуға тиіс.

Жарық қайтару коэффициенті мына формула бойынша анықталады

I

$$R'(a, B, E) = \frac{I}{E \cdot A} \cdot 100, \text{ кд/(лк*м}^2) \text{ (3)}$$

$E \perp A$

мұндағы а - бақылау бұрышы;

В - жарықтандыру бұрышы;

Е - бұру бұрышы.

12. Ақ жабында мөлдір сия немесе жарық сүзгіш қабыршақтарды қолдану нәтижесінде алынған түстілік беттерінің R' жарық қайтару коэффициенттері:

1) 1-типті материалдарға арналған түстік жабынның жарық қайтару коэффициенттерінің шамасынан 50% кем болмайтын;

2) 2-типті материалдарға арналған түстік жабынның жарық қайтару коэффициенттерінің шамасынан 70% кем болмайтын;

3) жасыл және көк түсті 3-типті материалдарға арналған ақ жабынның жарық қайтару коэффициенттерінің шамасынан 20% кем болмайтын;

4) қызыл түсті 3 типті материалдарға арналған ақ жабынның жарық қайтару коэффициенттерінің шамасынан 6% кем болмайтын құрауы қажет.

13. Жинақтау және пайдалану талаптарын сақтаған кезде 1-типті қабыршақты жарық қайтарғыш материалдардың кепілдік мерзімі жеті жылдан кем болмауы керек.

14. Жинақтау және пайдалану талаптарын сақтаған кезде 2-типті қабыршақты жарық қайтарғыш материалдардың кепілдік мерзімі он жылдан кем болмауы керек.

15. Жинақтау және пайдалану талаптарын сақтаған кезде 3-типті қабыршақты жарық қайтарғыш материалдардың кепілдік мерзімі он жылдан кем болмауы керек.

16. Ішінде ақ және сары түсті оптикалық элементтері бар жарық қайтарғыш лак-бояу материалдарының (ерітінділер немесе балқымалар), $\alpha = 1,5^\circ$ бақылау бұрышында, $V_1 = -86,5^\circ$, $V_2 = 0^\circ$ жарықтандыру бұрыштарында және $E = 0^\circ$ бұру бұрышында $13 \text{ мкд}/(\text{лк} \cdot \text{м}^2)$ кем болмайтын R' жарық қайтару коэффициенттері болуға тиіс.

Ескертпе

1. Жарықтандыру (түсу) бұрышы 0° бастап 180° дейінгі шамада анықталады;
2. Құрылғының кеңістіктегі қалпын толық анықтау үшін жарықтандыру бұрышы екі құраушымен: V_1 және V_2 сипатталады.

Сигналдық және қарама-қарсы түстердің, қауіпсіздік белгілері және сигналдық белгілеулердің жарқырамайтын және жарық қайтарғыш материалдарына арналған рұқсат етілген түстік аудандардың x , y бұрыштық нүктелері мен V жарықтылық коэффициентінің ең төменгі мәндерінің түстілік координаттарының мәндері

1-кесте

Түсі	Түстілік координатын белгілеу	Бұрыштық нүктелердің нөмірлері мен түстілік координаттарының мәндері				V жарықтылық коэффициенті		
		1	2	3	4	Жарқырамайтын материалдар, кем болмайтын	1 типті, кем болмайтын	2 және 3 типті, кем болмайтын
Қызыл	x y	0,735 0,265	0,681 0,239	0,579 0,341	0,655 0,345	0,07	0,05	0,03
Сары	x y	0,545 0,454	0,494 0,426	0,444 0,476	0,481 0,518	0,45	0,27	0,16
Жасыл	x y	0,201 0,776	0,285 0,441	0,170 0,364	0,026 0,399	0,12	0,04	0,03
Көк	x y	0,094 0,125	0,172 0,198	0,210 0,160	0,137 0,038	0,05	0,01	0,01
Ақ	x y	0,350 0,360	0,305 0,315	0,295 0,325	0,340 0,370	0,75	0,35	0,27
Қара	x y	0,385 0,355	0,300 0,270	0,260 0,310	0,345 0,395	-	-	-

Е с к е р т п е :

1. 1-сурет пен 1-кестеде келтірілген мәндер XYZ стандартты колориметрлік жүйеде D_{65} жарықтың стандарты көздерімен жарықтандырудың 0° бастап 45° дейінгі өлшеу геометриясы кезінде берілген.

2. В жарықтылық коэффициентін Y координатының Y_0 ($B = Y/Y_0$) мінсіз шашыратқыш түсінің координатына қатынасындай анықтайды.

2-кесте

Түсі	Түстілік координатын белгілеу	Бұрыштық нүктелердің нөмірлері мен түстілік координаттарының мәндері				
		Жарқырамайтын материалдар				Жарық қайтарғыш материалдар
		1 типті				1
		1	2	3	4	1
Қызыл	x	0,638	0,690	0,610	0,660	0,660
	y	0,312	0,310	0,340	0,340	0,340
Сары	x	0,494	0,470	0,493	0,522	0,494
	y	0,505	0,480	0,457	0,477	0,505
Жасыл	x	0,230 0,440	0,260	0,260 0,470	0,230	0,110
	y		0,440		0,470	0,415
Көк	x	0,140 0,140	0,160 0,140	0,160 0,160	0,140	0,130
	y				0,160	0,086
Ақ	x	0,305 0,315	0,335 0,345	0,325 0,355	0,295	0,305
	y				0,325	0,315

Ескертпе - 1-сурет пен 1-кестеде келтірілген мәндер XYZ стандартты колориметрлік жүйеде D_{65} жарықтың стандарты көздерімен жарықтандырудың 0° бастап 45° дейінгі өлшеу геометриясы кезінде берілген.

кестенің жалғасы

Түсі	Бұрыштық нүктелердің нөмірлері мен түстілік координаттарының мәндері.						
	Жарық қайтарғыш материалдар						
	1 типті			2 және 3 типті			
	2	3	4	1	2	3	4
Қызыл	0,610	0,638	0,690	0,660	0,610	0,700	0,735
	0,340	0,312	0,310	0,340	0,340	0,250	0,265
Сары	0,470 0,480	0,493	0,522	0,494	0,470 0,480	0,513	0,545
		0,457	0,477	0,505		0,437	0,454
Жасыл	0,150	0,150	0,110	0,110	0,170	0,170 0,500	0,110
	0,415	0,455	0,455	0,415	0,415		0,500
Көк	0,160	0,160 0,120	0,130 0,120	0,130	0,160 0,090	0,160	0,130
	0,086			0,090		0,140	0,140
Ақ	0,335 0,345	0,325 0,355	0,295	0,305 0,315	0,335 0,345	0,325	0,295
			0,325			0,355	0,325

Ескертпе - 1-сурет пен 1-кестеде келтірілген мәндер XYZ стандартты колориметрлік жүйеде D_{65} жарықтың стандарты көздерімен жарықтандырудың 0° бастап 45° дейінгі өлшеу геометриясы кезінде берілген.

3-кесте

Сигналдық түс	Қарама-қарсы түс	Жарықтылық контрасты k
Қызыл	Ақ	5 бастап 15 дейін

Сары	Қара	Қара қарама-қарсы түс жарық өткізгіш болмауға тиіс
Жасыл	Ақ	5 бастап 15 дейін
Көк	Ақ	5 бастап 15 дейін

4-кесте

Бақылау бұрышы α	Жарықтандыру бұрышы β	1 типті қабыршақты жарық қайтарғыш арналған R' , жарық қайтарудың ең төменгі коэффициенттері $k_d/(лк*м^2)$								
		Түсі								
		Ақ	Сары	Қызыл	Көк	Жасыл				
0,2°	5°	0	70	30	10	5	0	14,5	4	9,0
	30°	0	2	2		2	2	6	1,7	3,5
	40°	0	7			7		2	0,5	1,5
0,33°	5°	0	5	0		3	5	1	0	7
	30°	0	2	4		1	6	4	1	3
	40°	0	9			6		1,8	0,4	1,2
2,0°	5°	0	5			3		0,8		
	40°	0	2,5			1,5		0,4	0,2	0,1
	40°	0	1,5			1,0		0,3	0,06	0,06

5-кесте

Бақылау бұрышы α	Жарықтандыру бұрышы β	2 типті қабыршақты жарық қайтарғыш арналған R' , жарық қайтарудың ең төменгі коэффициенттері $k_d/(лк*м^2)$										
		Түсі										
		Ақ	Сары	Қызыл	Көк	Жасыл						
0,2°	5°	0	2	5	0	4	5	2	0	4	5	
	30°	0	1	5	0	170	100	70	2	5	2	5
	40°	0	110			16		8	16			
0,33°	5°	0	180	100	95	2	5	1	4	2	1	
	30°	0				1	4	7	7	1	1	
	40°	0				13		7	11			
2,0°	5°	0	5			3		0,8	0,2	0,6		
	30°	0	2,5			1,5		0,4	0,1	0,3		
	40°	0	1,5			1		0,3	0,06	0,2		

6-кесте

3 (А) типті қабыршақты жарық қайтарғыш материалдарға арналған R' , жарық қайтарудың ең төменгі коэффициенттері $k_d/(лк*м^2)$

Түсі	0,1 ⁰ тең а бақылау бұрышы мен мынаған тең В ₁ жарықтандыру бұрышында				0,2 ⁰ тең а бақылау бұрышы мен мынаған тең В ₁ , жарықтандыру бұрышында			
	5 ⁰	20 ⁰	30 ⁰	40 ⁰	5 ⁰	20 ⁰	30 ⁰	40 ⁰
Ақ	850	600	425	275	625	450	325	200
Сары	550	390	275	175	400	290	210	130
Қызыл	170	120	85	55	125	90	65	40
Жасыл	85	60	40	25	60	45	30	20
Көк	55	40	28	18	40	30	20	13

Ескертпе - В₁ р = 5⁰ (В₂ = 0⁰) жарықтандыру бұрыштарында а = 0,33⁰ бақылау бұрышы үшін жарық қайтарудың ең жоғарғы және ең төменгі коэффициенттерінің қатынасы 25⁰ аралықта минус 75⁰ бастап плюс 50⁰ дейін Е бұру бұрышында айналған кезде 2,5:1 аспауға тиіс.

кестенің жалғасы

Түсі	3 (А) типті қабыршақты жарық қайтарғыш материалдарға арналған R', жарық қайтарудың ең төменгі коэффициенттері кд/(лк*м ²)			
	0,33 ⁰ тең а бақылау бұрышы мен мынаған тең В ₁ , жарықтандыру бұрышында			
	5 ⁰	20 ⁰	30 ⁰	40 ⁰
Ақ	425	300	225	150
Сары	275	195	145	95
Қызыл	85	60	45	30
Жасыл	40	30	20	15
Көк	28	20	15	10

Ескертпе - В₁ р = 5⁰ (В₂ = 0⁰) жарықтандыру бұрыштарында а = 0,33⁰ бақылау бұрышы үшін жарық қайтарудың ең жоғарғы және ең төменгі коэффициенттерінің қатынасы 25⁰ аралықта минус 75⁰ бастап плюс 50⁰ дейін Е бұру бұрышында айналған кезде 2,5:1 аспауға тиіс.

7-кесте

Түсі	3 (Б) типті қабыршақты жарық қайтарғыш материалдарға арналған R', жарық қайтарудың ең төменгі коэффициенттері кд/(лк*м ²)				1 ⁰ тең а бақылау бұрышы мен мынаған тең В ₁ , жарықтандыру	
	0,33 ⁰ тең а бақылау бұрышы мен тең В ₁ жарықтандыру бұрышында				5 ⁰ тең а бақылау бұрышы мен мынаған тең В ₁ , жарықтандыру	
	5 ⁰	20 ⁰	30 ⁰	40 ⁰	5 ⁰	20 ⁰
Ақ	300	240	165	30	35	30
Сары	195	155	110	20	23	20
Қызыл	60	48	33	6	7	6
Жасыл	30	24	17	3	3,5	3
Көк	19	16	11	2	2,5	2

Е с к е р т п е

1 В₁ р = 5⁰ (В₂ = 0⁰) жарықтандыру бұрыштарында а = 0,33⁰ бақылау бұрышы үшін жарық қайтарудың ең жоғарғы және ең төменгі коэффициенттерінің қатынасы 25⁰ аралықта минус 75⁰ бастап плюс 50⁰

дейін Е бұру бұрышында айналған кезде 2,5:1 аспауға тиіс.
2 Кестенің бағандарындағы "-" деген белгі R жарық қайтару коэффициенттерінің мәндері осы уақытқа дейін анықталмағанын білдіреді.

кестенің жалғасы

Түсі	3 (Б) типті қабыршақты жарық қайтарғыш материалдарға арналған R' , жарық қайтарудың ең төменгі коэффициенттері $кд/(лк*м^2)$					
	1^0 тең а бақылау бұрышы мен мынаған тең B_1 , жарықтандыру		$1,5^0$ тең а бақылау бұрышы мен мынаған тең B_1 , жарықтандыру бұрышында			
	30^0	40^0	5^0	20^0	30^0	40^0
Ақ	20	3,5	15	13	9	1,5
Сары	13	2	10	8	6	1
Қызыл	4	1	3	2,5	2	0,5
Жасыл	1	0,5	1,5	1	0,5	-
Көк	1,5	0,5	1	0,5	0,5	-

Е с к е р т п е
 $1 B_1 p = 5^0 (B_2 = 0^0)$ жарықтандыру бұрыштарында $a = 0,33^0$ бақылау бұрышы үшін жарық қайтарудың ең жоғарғы және ең төменгі коэффициенттерінің қатынасы 25^0 аралықта минус 75^0 бастап плюс 50^0 дейін Е бұру бұрышында айналған кезде 2,5:1 аспауға тиіс.
 2 Кестенің бағандарындағы "-" деген белгі R жарық қайтару коэффициенттерінің мәндері осы уақытқа дейін анықталмағанын білдіреді.

Техникалық регламентке
3-қосымша

Фотолюминесцентті материалдардың сигналдық және қарама-қарсы түстерінің колориметрлік және фотометрлік сипаттамалары (суретті қағаз мәтінінен қараңыз)

1. Фотолюминесцентті материалдардың, қауіпсіздік белгілерін және сигналдық белгілеулердің олардың негізіндегі колориметрлік сипаттамалары

1) Фотолюминесцентті материалдардың, қауіпсіздік белгілерін және сигналдық белгілеулердің олардың негізіндегі x , y сигналдық және қарама-қарсы түстілігінің координаттары бұрыштық нүктелерінің мәндері 1-кестеде келтірілген стандартты графиктің рұқсат етілген түстік аудандарының (1-сурет) x , y түстілік координаттарына сәйкес келуге тиіс.

B жарықтылық коэффициенті 1-кестеде айтылған мәндерден кем болмауы қажет.

1-кесте

Түсі	Түстілік координатын белгілеу	Бұрыштық нүктелердің нөмірі мен түстілік координатының мәні				Жарықтылық коэффициенті B , аспайтын
		1	2	3	4	

Қызыл	x	0,735	0,681	0,579	0,655	0,30
	y	0,265	0,239	0,341	0,345	
Сары	x	0,545 0,454	0,494 0,426	0,444 0,476	0,481 0,518	0,80
	y					
Жасыл	x	0,201 0,776	0,285 0,441	0,170 0,364	0,026 0,399	0,40
	y					
Көк	x	0,094 0,125	0,172 0,198	0,210 0,160	0,137 0,038	0,05
	y					
Ақ	x	0,350 0,360	0,305 0,315	0,295 0,325	0,340 0,370	0,95
	y					
Қара	x	0,385 0,355	0,300 0,270	0,260 0,310	0,345 0,395	-
	y					

Е с к е р т п е

1 1-сурет пен 1-кестеде келтірілген мәндер XYZ стандартты колориметрлік жүйеде D_{65} жарықтың стандарты көздерімен жарықтандырудың 0^0 бастап 45^0 дейінгі өлшеу геометриясы кезінде берілген.
2 B жарықтылық коэффициентін Y түс координатының Y_0 ($B = Y/Y_0$) мінсіз шашыратқыш түсінің координатына қатынасындай анықтайды.

2) Қызыл (қызыл-қызылсары) және сарғыш-ақ түстердің фотолюминесцентті материалдары үшін 2-кесте бойынша x, y шағын аудандардың түстілік координаттарының мәндеріне сәйкес артығырақ шағын түстілік координаттары белгіленген.

Артығырақ шағын түстілік координаттары пайдалану жағдайларында фотолюминесцентті қызыл (қызыл-қызылсары) және ақ түстердің тұрақтылығының кепілдігін арттыру мақсатында белгіленген.

3) x, y түстілік координатын өлшеу және фотолюминесцентті материалдардың, қауіпсіздік белгілерінің және сигналдық белгілеулердің B жарықтылық белгілеуді спектрфотометрмен немесе колориметрмен жүргізген дұрыс.

2. Фотолюминесцентті материалдардың, қауіпсіздік белгілері және олардың негізіндегі сигналдық белгілеулердің фотометрлік сипаттамалары.

1) Фотолюминесцентті материалдардың, қауіпсіздік белгілері және олардың негізіндегі сигналдық белгілеулердің фотометрлік қасиеттердің мынадай сипаттамалары болуы керек:

- жарық өшкеннен кейін 10 минуттан оң жарқырау жарықтылығы - 20 мкд/м^2 кем болмайтын;

- жарық өшкеннен кейін 60 минуттан оң жарқырау жарықтылығы - $2,8 \text{ мкд/м}^2$ кем болмайтын;

- қалдық жарықтанудың ұзақтығы - 220 мин кем болмайтын;

- қалдық жарықтанудың түсі - сары-жасыл немесе ақ.

2-кесте

Түсі	Түстілік координатын белгілеу	Бұрыштық нүктелердің нөмірлері және түстілік координатын белгілеу			
		1	2	3	4
Қызыл (қызыл-қызылсары)	x	0,690	0,595	0,535	0,610
	y	0,310	0,315	0,375	0,390
Сарғыш-ақ	x	0,390 0,410	0,320	0,320	-
	y		0,340	0,410	

Ескертпе - 1-сурет пен 1-кестеде келтірілген мәндер XYZ стандартты колориметрлік жүйеде D_{65} жарықтың стандарты көздерімен жарықтандырудың 0^0 бастап 45^0 дейінгі өлшеу геометриясы кезінде берілген.

Техникалық регламентке
4-қосымша

Сигналдық және қарама-қарсы түстердің жарқырамайтын материалдарын таңдау және жаңғырту шарттары

1. Түстердің отандық және шетелдік түс жинақтарының кең таралған 1-кестеде көрсетілген стандартты үлгілерін жарқырамайтын материалдарда, қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулерде сигналдық және қарама-қарсы түстерді таңдаған немесе жаңғыртқан (таратқан) кезде пайдалану ұсынылады.

2. Техникалық регламенттің 2-қосымшасының 4-тармағына сәйкес жүргізілген өлшеулердің нәтижелері бойынша аталған стандартты үлгілердің Техникалық регламенттің 1-қосымшасында белгіленген талаптарға сәйкес колориметрлік сипаттамалары бар.

1-кесте

	Түстер белгіленуі	жинағындағы	түстердің	стандартты	үлгілерінің
Сигналдық түс	АЦ-1000 түстерінің стандартты үлгілерінің атласы (үлгілік өлшемі)	Лак-бояу материалдары түстерінің үлгісінің (эталон) картотекасы	R A I түстерінің стандартты үлгілерінің түстік тіркелімі	Манселла түстер атласы	"Радуга" сегіз бояулы араластыру жүйесінің атласы "Pantone" түстердің рецептуралары бойынша нұсқаулық
Қызыл	1,6 2/2	11*	RAL 3020	7,5 R 4/14	- Pantone Warm Red C
Сары	-	220	R A L 1023*	5 Y 8,5/14	22 - 3* Pantone 109 C

Жасыл	7 , 5 2/2	385	R A L 6024*	5 G4/8	-	Pantone 3415 C
Көк	1 2 4/2	-	R A L 5005	2.5 PB 3/10	03 - 6	Pantone 301 C
Ақ	-	-	R A L 9003	9.5	-	-
Қара	2/8	800	R A L 9004	1	37 - 7	-

Ескертпе - "*" деген белгімен x, y түстілік координаттары артығырақ шағын түстілік аудандардың шекараларында жатқан стандартты түстердің үлгілері белгіленген (техникалық регламенттің 2-қосымшасының 1-суреті мен 2-кестесі).

Техникалық регламентке
5-қосымша

Қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулерді жасау үшін қолданылатын материалдардың түрлері бойынша оларды орындау бойынша нұсқаулар

Қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулердің түрі	Қолданылу аясы	Орнатқан кезде қамтамасыз етілуі қажетті талаптар
Жарық қайтарғыш	<ol style="list-style-type: none"> 1. Жарықты ықтимал апатты ажырату, электрмен жабдықтаудың апатты немесе автономды көздерінің болмауы кезіндегі қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеу; 2. Тәулік бойы көрудің қолайсыз жағдайлары кезіндегі (150 лк дейінгі жарықтылық кезінде) қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеу; 3. Сыртқы орналастыру қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеу ; 4. Зауытшілік, тиеу немесе басқа да көліктің қозғалысы орындарындағы бағаналарды, тіреулерді, тіректерді, өтулерді белгілеу ; 5. Жол-құрылыс машиналары мен көтеру-көлік жабдықтарын таңбалау, пайдаланған кезде қауіпті элементтерін белгілеу; 6. Қауіпті аймақтардың, шұңқырлардың, котловандардың, химиялық, бактериологиялық және радиациялық ластанулар орындарының шекараларында орнатылатын уақытша коршаулар, сондай-ақ кіруге уақытша тыйым салынған басқа да учаскелер 	<ol style="list-style-type: none"> 1. 8 м дейінгі тану арақашықтығы кезінде, 100 лк кем болмайтын жарықтылық деңгейінде: 1 типті жарық қайтарғыш материалдар; 2. 8 м бастап 15 м дейінгі тану арақашықтығы кезінде, 30 лк кем болмайтын жарықтылық деңгейінде: 2 және 3 типті жарық қайтарғыш материалдар; 3. 15 жоғары тану арақашықтығы кезінде, 30 лк кем болмайтын жарықтылық деңгейінде: 3 типті жарық қайтарғыш материалдар;
	<ol style="list-style-type: none"> 7. Жеке жарық көздерін (туннельдер, шахталар, метро және т.б.) пайдаланып жұмыстар жүргізу орындарындағы қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеу; 8. Өрт қауіпсіздігі белгілері 	2 және 3 типті жарық қайтарғыш материалдар
	<ol style="list-style-type: none"> 9. Аэропорттардағы қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеу ; 10. Ескерту қауіпсіздік белгілері 	3 типті жарық қайтарғыш материалдар

Қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеулердің түрі	Қолданылу аясы	Орнатқан кезде қамтамасыз етілуі қажетті талаптар
Фотолюминесцентті	1. Жарық көзінің апатты ажыратылуы мүмкін болған кезде ішкі орналастыру қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеуі; 2. Апат, өрт немесе басқа да төтенше жағдайлар туындаған жағдайда адамдардың қауіпті аймақтан өздігінен шығуын қамтамасыз етуге арналған эвакуациялық жүйелердің қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеуі; 3. Қауіпсіздік белгілері (техникалық регламенттің 13-қосымшасы коды И.2-01); 4. Эвакуация жолдарында орнатылған өрт қауіпсіздігі белгілері (техникалық регламенттің 12-қосымшасы)	Табиғи жарық беру мен тәулік бойы электрлік шамдармен сыртқы жарық берудің көмегімен белгілер мен сигналдық белгілеулердің беттерін жарықтандырудың ең төменгі деңгейі 25 лк
Жарқырамайтын	Белгіні немесе сигналдық белгілеуді 7 м дейін тану арақашықтығы кезінде ішкі орналастырудың қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеуі;	1. Тәулік бойы жарықтанудың ең төменгі деңгейі 150 лк; 2. Электрмен жабдықтаудың апатты немесе автономды көздерінің болуы
Ішкі жарық беруі бар	1. Жарық болмаған немесе жеткіліксіз болған жағдайдағы қауіпсіздік белгілері 2. Жарықтандыруды мерзімді пайдалану мүмкін болмайтын орындарда орналасқан, мысалы көру және концерт залдарынан эвакуациялық шығуларды белгілеуге арналған қауіпсіздік белгілері	Қауіпсіздік белгілерін электрмен жабдықтаудың апатты немесе автономды көздеріне қосу
Құрама (жарық қайтарғыш материалдағы фотлюминесцентті символдар мен түсіндірме жазулар)	1. Апат, өрт немесе басқа да төтенше жағдайлар туындаған жағдайда адамдардың қауіпті аймақтан өздігінен шығуын қамтамасыз етуге арналған эвакуациялық жүйелердің қауіпсіздік белгілері мен сигналдық белгілеуі; 2. Қауіпсіздік белгілері (техникалық регламенттің 13-қосымшасы коды И.2-0); 3. Эвакуация жолдарында орнатылған өрт қауіпсіздігі белгілері (техникалық регламенттің 12-қосымшасы)	Табиғи жарық беру мен тәулік бойы электрлік шамдармен сыртқы жарық берудің көмегімен белгілер мен сигналдық белгілеулердің беттерін жарықтандырудың ең төменгі деңгейі 25 лк

Техникалық регламентке
6-қосымша

Сигналдық белгілеуде сигналдық және қарама-қарсы түстердің жолақтарының орналасуы (қағаз мәтініне қараңыз!)

Техникалық регламентке
7-қосымша

2 және 3 типті жарық қайтарғыш жабындардың сыртқы түрінің жобалық құрылымы (қағаз мәтініне қараңыз!)

Негізгі қауіпсіздік белгілерінің геометриялық формасы, сигналдық түсі, мағыналық мәні

Топ	Геометриялық формасы	Сигналдық түсі	Мағыналық мәні
Тыйым салу белгілері	Көлденең жолағы бар шеңбер (қағаз мәтініне қараңыз)	Қызыл	Қауіпті әрекетке немесе қимылға тыйым салу
Ескерту белгілері	Үшбұрыш (қағаз мәтініне қараңыз)	Сары	Ықтимал қауіптілік туралы ескерту. Абайлаңыз. Назар аударыңыз
Топ	Геометриялық форма	Сигналдық түс	Мағыналық мәні
Кенес беру белгілері	Дөңгелек (қағаз мәтініне қараңыз)	Көк	Қауіптен аулақ болу үшін міндетті әрекеттерге кеңес беру
Өрт қауіпсіздігі белгілері	Шаршы немесе тікбұрыш (қағаз мәтініне қараңыз)	Қызыл	Өртке қарсы қорғаныш құралдарын, олардың элементтерін табу орындарын белгілеу және көрсету
Эвакуациялық белгілер мен медициналық және санитарлық мәнді белгілер	Шаршы немесе тікбұрыш (қағаз мәтініне қараңыз)	Жасыл	Қозғалыс немесе эвакуация бағытын белгілеу Апат немесе өрт кезінде құтқару, алғашқы көмек беру Қауіпсіздікті қамтамасыз етуге арналған жазу, ақпарат
Нұсқау белгілері	Шаршы немесе тікбұрыш (қағаз мәтініне қараңыз)	Көк	Рұқсат беру. Нұсқау. Жазу немесе ақпарат
Ескертпе - Өрт қауіпсіздігі белгілеріне сондай-ақ:			
1) тыйым салу белгілері - коды Г 01 "Темекі шегуге тыйым салынады", коды Г 02 "Ашық отты пайдалануға тыйым салынады", коды Г 04 "Сумен өшіруге тыйым салынады", коды Г 12 "Өтулерді бөгеуге (немесе) қоймалауға тыйым салынады" (техникалық регламенттің 9-қосымшасы);			
2) ескерту белгілері - коды Д 01 "Өртқауіпті. Жеңіл тұтанатын зат", коды Д 02 "Жарылыс қауіпті", коды Д			

1-сурет - Түстік графикалық бейнелердің сұлбасы және тыйым салу қауіпсіздік белгілерінің өлшемдерінің қатынасы

(1-суретті қағаз мәтінінен қараңыз)

2-сурет - Түстік графикалық бейнелердің сұлбасы және ескерту қауіпсіздік белгілерінің өлшемдерінің қатынасы

(2-суретті қағаз мәтінінен қараңыз)

3-сурет - Түстік графикалық бейнелердің сұлбасы және кеңес беру қауіпсіздік белгілерінің өлшемдерінің қатынасы

(3-суретті қағаз мәтінінен қараңыз)

4-сурет - Түстік графикалық бейнелердің сұлбасы және өрт қауіпсіздігі белгілерінің өлшемдерінің қатынасы

(4-суретті қағаз мәтінінен қараңыз)

5-сурет - Түстік графикалық бейнелердің сұлбасы және эвакуациялық белгілер мен медициналық және санитарлық мәнді белгілердің өлшемдерінің қатынасы

(5-суретті қағаз мәтінінен қараңыз)

6-сурет - Түстік графикалық бейнелердің сұлбасы және нұсқау қауіпсіздігі белгілерінің өлшемдерінің қатынасы

(6-суретті қағаз мәтініне қараңыз)

7-сурет - Түстік графикалық бейнелердің сұлбасы және қосымша қауіпсіздік белгілерінің өлшемдерінің қатынасы

(7-суретті қағаз мәтінінен қараңыз)

Техникалық регламентке
 9-қосымша

Тыйым салатын белгілер

Белгінің коды	Түстік графикалық бейне	Мағыналық мәні	Орналастыру (орнату) орындары мен қолдану бойынша нұсқаулар
Г 01	<i>(қағаз мәтініне қараңыз)</i>	Темекі шегуге тыйым салынады	Темекі шегу өрт шығуға себепкер болуы мүмкін жағдайларда пайдалану керек. Үй-жайлардың есіктері мен қабырғаларында, жанғыш және жеңіл тұтанатын заттары бар учаскелерде немесе темекі шегуге тыйым салынған үй-жайларда
Г 02			Ашық от пен темекі шегу өрт шығуға себепкер болуы мүмкін жағдайларда пайдалану керек. Кіру есіктерінде, үй-жайлардың қабырғаларында,

	(қағаз мәтініне қараңыз)	Ашық отты пайдалануға және темекі шегуге тыйым салынады	учаскелерде, жұмыс орындарында, ыдыстарда, өндірістік ыдыста
Г 03	(қағаз мәтініне қараңыз)	Өтуге тыйым салынады	Қауіпті аймақтарға, үй-жайларға, учаскелерге және т.б. кіруде
Г 04	(қағаз мәтініне қараңыз)	Сумен өшіруге тыйым салынады	Электр жабдықтары орналасқан орындарда, қоймаларда және жануды немесе өртті өшірген кезде суды пайдалануға болмайтын басқа да орындарда
Г 05	(қағаз мәтініне қараңыз)	Ауыз су ретінде пайдалануға тыйым салынады	Техникалық су құбырлары мен ауыз су мен тұрмыстық қажеттіліктерге жарамсыз техникалық суы бар ыдыстарда
Г 06	(қағаз мәтініне қараңыз)	Бөгде адамдардың кіруіне тыйым салынған	Қауіпті аймақтарға кіруге (өтуге) немесе қызметтік кіруге (өтуге) тыйым салуды белгілеу үшін үй-жайлардың есіктерінде, объектілерге, учаскелерге және т.с.с. кірулерде
Г 07	(қағаз мәтініне қараңыз)	Жер үсті көлік құралдарының қозғалысына тыйым салынады	Жер көлік құралдарын (мысалы тиегіштер немесе жер транспортерлері) қолдану тыйым салынған орындарда
Г 08	(қағаз мәтініне қараңыз)	Сүйенуге тыйым салынады. Қауіпті	Жабдықтарда (жабдықтардың түйіндерінде), есіктерде, қалқандарда немесе сүйену қауіп туғызатын басқа да беттерде
Г 09	(қағаз мәтініне қараңыз)	Сүйенуге тыйым салынады. Корпус кернеу астында	Электрлік токпен зақымдану мүмкіндігі бар тұрқылар мен қалқандардың беттерінде
Г 10	(қағаз мәтініне қараңыз)	Қосуға болмайды!	Жөндеу және қосу-баптау жұмыстары кезінде жабдықтарды немесе механизмдерді басқару мен қосу тетіктерінде
Г 11	(қағаз мәтініне қараңыз)	Жүрек қызметінің ынталандырғышы бар адамдардың жұмыс істеуіне (болуына) тыйым салынады	Ендірілген жүрек қызметінің ынталандырғышы бар адамдардың жұмыс істеуіне немесе болуына тыйым салынған орандар мен жабдықтарда
Г 12	(қағаз мәтініне қараңыз)	Өтулерді бөгеуге және (немесе) қоймалауға тыйым салынады	Эвакуация жолында, шығуларда, өртке қарсы қорғаныш құралдарын, алғашқы медициналық көмек көрсету қобдишаларын орналастыру орындары мен басқа да орындарда
Г 13	(қағаз мәтініне қараңыз)	Адамдарды шахта оқпанының бойымен көтеруге (түсіруге) (жолаушыларды тасымалдауға) тыйым салынады	Жүк лифтілері мен басқа да көтеру механизмдерінің есіктерінде
Г 14	(қағаз мәтініне қараңыз)	Жануарлармен кіруге (өтуге) тыйым салынады	Жануарлар болмауы тиіс, жануарлармен кіруге (өтуге) тыйым салынған ғимараттардың, құрылыстардың, үй-жайлардың, объектілердің, аумақтардың қақпалары мен есіктерінде
Г 15	(қағаз мәтініне қараңыз)	Металл имплантанттары бар адамдардың жұмыс істеуіне (болуына) тыйым салынады	Ендірілген металл имплантанттары бар адамдардың жұмыс істеуіне немесе болуына тыйым салынған орандарда, учаскелер мен жабдықтарда

Г 16	(қағаз мәтініне қараңыз)	Су бүркуге тыйым салынады	Су бүркуге тыйым салынған орындар мен учаскелерде
Г 17	(қағаз мәтініне қараңыз)	Мобильді (ұялы) телефонды немесе тасымалдағыш рацияны пайдалануға тыйым салынады	Жеке радиожилікті электр магнит өрісі бар байланыс құралдарын пайдалануға тыйым салынған үй-жайлардың есіктерінде, объектілерге кіруде
Г 18	(қағаз мәтініне қараңыз)	Тыйым салу (басқа да қауіптіліктер немесе қауіпті әрекеттер)	Техникалық регламентте көзделмеген қауіптіліктерді белгілеу үшін қолдану керек. Белгіні түсіндірме жазумен бірге немесе түсіндірме жазуы бар қосымша қауіпсіздік белгісімен бірге пайдалану қажет
Г 19	(қағаз мәтініне қараңыз)	Өзімен бірге металл заттарды (сағаттар) алып жүруге тыйым салынады	Объектілерге, жұмыс орындарына кіруде, жабдықтарда, аспаптарда Белгіні қолдану аясы кеңеюі мүмкін.
Г 20	(қағаз мәтініне қараңыз)	Тамақ ішуге тыйым салынады	Денсаулыққа зиянды заттары бар орындар мен жұмыс учаскелерінде, сондай-ақ тамақ ішуге тыйым салынған орындарда. Белгіні қолдану саласы кеңеюі мүмкін.
Г 21	(қағаз мәтініне қараңыз)	Үлкен амплитудалы сермеу қимылдарымен жабдықтардың элементтеріне жақын келуге тыйым салынады	Жабдықтарда және үлкен амплитудалы сермеу қимылдарын орындайтын элементтері бар жабдықтарға қызмет көрсету бойынша жұмыс орындарында
Г 22	(қағаз мәтініне қараңыз)	Қолмен алуға тыйым салынады . Сусымалы масса (орауы мықты емес)	Өндірістік ыдыстарда, қоймаларда және сусымалы материалдарды пайдаланатын басқа да орындарда
Г 23	(қағаз мәтініне қараңыз)	Адамдарды көтеру (түсіру) үшін лифтіні қолдануға тыйым салынады	Жүк лифтісінің есіктері мен басқа да көтеру механизмдерінде . Белгі "Өрт кезінде лифтіні пайдаланбаңыз, баспалдақпен шығыңыз" деген топтық қауіпсіздік белгісінің құрамына кіреді.

Техникалық регламентке
10-қосымша

Ескерту белгілері

Белгінің коды	Түстік графикалық бейнесі	Мағыналық мәні	Орналастыру (орнату) орындары мен қолдану бойынша нұсқаулар
Д 01	(қағаз мәтініне қараңыз)	Өрт қауіпті. Жеңіл тұтанатын зат	Жеңіл тұтанатын заттары бар үй-жайларға назар аудару үшін пайдалану керек. Кіру есіктерінде, шкафтар мен ыдыстардың есіктерінде
Д 02	(қағаз мәтініне қараңыз)	Жарылыс қауіпті	Жарылыс қауіпті заттарға, сондай-ақ үй-жайлар мен учаскелерге назар аудару үшін пайдалану қажет. Кіру есіктерінде, үй-жайлардың қабырғаларында, шкафтардың есіктерінде
Д 03	(қағаз мәтініне қараңыз)	Қауіпті. Улы зат	Улы заттарды сақтау, бөлу, өндіру және қолдану орындарында

Д 04	(қағаз мәтініне қараңыз)	Қауіпті. Күйдіргіш және жегіделі зат	Күйдіргіш және жегіделі заттарды сақтау, бөлу, өндіру және қолдану орындарында
Д 05	(қағаз мәтініне қараңыз)	Қауіпті. Радиоактивті зат немесе иондаушы сәулелену	Үй-жайлардың есіктерінде, шкафтардың және радиоактивті заттар болатын және қолданылатын немесе иондаушы сәулеленуі бар басқа да орындарда Радиациялық қауіптілік белгісін қолдануға рұқсат етіледі
Д 06	(қағаз мәтініне қараңыз)	Қауіпті. Жүктің құлауы мүмкін	Көтеру-көліктік жабдықтар пайдаланылатын қауіпті аймақтарға жақын жерлерде, құрылыс алаңдарында, цехтарда, шеберханаларда және т.с.с.
Д 07	(қағаз мәтініне қараңыз)	Назар аударыңыз. Автоматтық	Жүктеу-төлеу жұмыстары жүргізілетін үй-жайлар мен учаскелерде
Д 08	(қағаз мәтініне қараңыз)	Электрлік токпен зақымдану қауіптілігі	Электр берілісі желілерінің, электр жабдықтар мен аспаптардың тіректерінде, күш қалқандарының есіктерінде, электр техникалық панельдер мен шкафтарда, сондай-ақ жабдықтардың , механизмдердің, аспаптардың тоқ жүргізу бөліктерінің қоршауларында
Д 09	(қағаз мәтініне қараңыз)	Назар аударыңыз. Қауіптілік (басқа да қауіптіліктер)	Техникалық регламентте көзделмеген басқа да қауіптілік түрлеріне назар аудару үшін қолдану қажет. Белгіні түсіндірме жазуы бар қосымша қауіпсіздік белгілерімен бірге пайдалану керек
Д 10	(қағаз мәтініне қараңыз)	Қауіпті. Лазерлік сәулелену	Үй-жайларда, жабдықтарда, аспаптар мен лазерлік сәулеленуі бар басқа да орындарда
Д 11	(қағаз мәтініне қараңыз)	Өрт қауіпті. Тотықандырғыш	Тотықандырғыштың бар екеніне назар аудару үшін үй-жайлардың есіктерінде, шкафтардың есіктерінде
Д 12	(қағаз мәтініне қараңыз)	Назар аударыңыз. Электрмагниттік өріс	Үй-жайлардың есіктерінде, жабдықтарда, аспаптар мен электрмагниттік өріс әсер ететін басқа да орындарда
Д 13	(қағаз мәтініне қараңыз)	Назар аударыңыз. Магнитті өріс	Үй-жайлардың есіктерінде, жабдықтарда, аспаптар мен магниттік өріс әсер ететін басқа да орындарда
Д 14	(қағаз мәтініне қараңыз)	Абайлаңыз. Елеусіз кедергі	Сүріну мүмкін болатын елеусіз кедергілер бар орындарда
Д 15	(қағаз мәтініне қараңыз)	Абайлаңыз. Биіктен құлау мүмкіндігі	Қауіпті учаскелерге және биіктен құлау мүмкін болатын орындарға кірер алдында
Д 16	(қағаз мәтініне қараңыз)	Абайлаңыз. Биологиялық қауіптілік (Инфекциялық заттар)	Денсаулыққа зиянды биологиялық заттарды сақтау, өндіру немесе қолдану орындарында
Д 17	(қағаз мәтініне қараңыз)	Абайлаңыз. Суық	Тоңазытқыштар мен мұздатқыштардың есіктерінде, компрессорлық агрегаттар мен басқа да тоңазыту аппараттарында

Д 18	(қағаз мәтініне қараңыз)	Абайлаңыз. Денсаулыққа зиянды аллергиялық (тітіркендіргіш) заттар	Денсаулыққа зиянды аллергиялық (тітіркендіргіш) заттарды сақтау, өндіру немесе қолдану орындарында
Д 19	(қағаз мәтініне қараңыз)	Газ баллоны	Газ баллондарынада, сығылған немесе сұйылтылған газдарды сақтау мен қолдану қоймалары мен учаскелерінде Баллонның түсі: қара немесе ақ.
Д 20	(қағаз мәтініне қараңыз)	Абайлаңыз. Аккумулятор батареялары	Аккумулятор батареяларын жасау, сақтау және қолдану үй-жайлар мен учаскелерде
Д 21	(қағаз мәтініне қараңыз)	Абайлаңыз. Кескіш біліктер	Қорғалмаған кесу біліктері бар жұмыс учаскелері мен жабдықтарда, мысалы ағаш өңдеу, жол немесе ауыл шаруашылық жабдықтарында
Д 22	(қағаз мәтініне қараңыз)	Назар аударыңыз. Қысып қалу қауіптілігі	Турникеттер мен шлагбаумдардың есіктерінде
Д 23	(қағаз мәтініне қараңыз)	Абайлаңыз. Аударылуы мүмкіндігі	Жолдарда, рампаларда, қоймаларда, зауытшілік көліктердің аударылу мүмкіндігі бар учаскелерде
Д 24	(қағаз мәтініне қараңыз)	Назар аударыңыз. Жабдықтың автоматты қосылуы (жіберілуі)	Жұмыс орындарында, жабдықтарда немесе автоматты қосылуы бар жабдықтардың жекелеген түйіндерінде
Д 25	(қағаз мәтініне қараңыз)	Абайлаңыз. Ыстық бет	Қыздырылған беттері бар жұмыс орындары мен жабдықтарда
Д 26	(қағаз мәтініне қараңыз)	Абайлаңыз. Қолдың жарақаттануы мүмкін	Қол жарақатын алу мүмкін болатын жабдықтарда, жабдықтардың түйіндерінде, қақпақтар мен есіктерде
Д 27	(қағаз мәтініне қараңыз)	Абайлаңыз. Тайғанақ	Тайғанақ жерлері бар аумақтар мен учаскелерде
Д 28	(қағаз мәтініне қараңыз)	Абайлаңыз. Айналып тұрған элементтердің арасында тартылу мүмкіндігі	Айналып тұрған элементтері бар жұмыс орындары мен жабдықтарда, мысалы дестелі диірмендерде
Д 29	(қағаз мәтініне қараңыз!)	Абайлаңыз. Өтудің тарылуы	Өтудің тарылуы бар немесе өтуге қиындық келтіретін шығыңқы құрылымдары бар аумақтарда, учаскелерде, цехтар мен қоймаларда

Кеңес беретін белгілер

Белгінің коды	Түстік графикалық бейнесі	Мағыналық мәні	Орналастыру (орнату) орындары мен қолдану бойынша нұсқаулар
Е 01	<i>(қағаз мәтініне қараңыз)</i>	Қорғаныш көзілдірікте жұмыс істеу керек	Көру мүшелерін қорғау қажет болатын жұмыс орындары мен учаскелерде
Е 02	<i>(қағаз мәтініне қараңыз)</i>	Қорғаныш дулығада (шлемде) жұмыс істеу керек	Басты қорғау қажет болатын жұмыс орындары мен учаскелерде
Е 03	<i>(қағаз мәтініне қараңыз)</i>	Қорғаныш құлаққапта жұмыс істеу керек	Шудың жоғары деңгейі бар жұмыс орындары мен учаскелерде
Е 04	<i>(қағаз мәтініне қараңыз)</i>	Тыныс алу жолдарының жеке қорғаныш құралдарында жұмыс істеу керек	Тыныс алу мүшелерін қорғау қажет болатын жұмыс орындары мен учаскелерде
Е 05	<i>(қағаз мәтініне қараңыз)</i>	Қорғаныш аяқ киімде жұмыс істеу керек	Жеке қорғаныш құралдарын қолдану қажет болатын жұмыс орындары мен учаскелерде
Е 06	<i>(қағаз мәтініне қараңыз)</i>	Қорғаныш қолғапта жұмыс істеу керек	Қолды зиянды немесе агрессивті ортаның әсерінен қорғау, электр тоғынан ықтимал зақымданудан қорғау қажет болатын жұмыс орындары мен учаскелерде
Е 07	<i>(қағаз мәтініне қараңыз)</i>	Қорғаныш киімде жұмыс істеу керек	Жеке қорғаныш құралдарын қолдану қажет болатын жұмыс орындары мен учаскелерде
Е 08	<i>(қағаз мәтініне қараңыз)</i>	Қорғаныш қалқанда жұмыс істеу керек	Бет және көру мүшелерін қорғау қажет болатын жұмыс орындары мен учаскелерде
Е 09	<i>(қағаз мәтініне қараңыз)</i>	Сақтандырғыш белдікте жұмыс істеу керек	Қауіпсіз жұмыс істеу үшін сақтандырғыш белдіктер қажет болатын жұмыс орындары мен учаскелерде
Е 10	<i>(қағаз мәтініне қараңыз)</i>	Өту мына жерде	Өтуге рұқсат етілетін аумақтар мен учаскелерде
Е 11	<i>(қағаз мәтініне қараңыз)</i>	Жалпы кеңес беру белгісі (басқа да кеңес берулер)	Осы стандартта белгіленбеген кеңестер үшін. Белгіні қосымша қауіпсіздік белгісіндегі түсіндірме жазумен бірген қолданған жөн.
Е 12	<i>(қағаз мәтініне қараңыз)</i>	Жер үсті өтпе жолымен өту керек	Жер үсті өтпе жолдары белгіленген учаскелер мен аумақтарда
Е 13	<i>(қағаз мәтініне қараңыз)</i>	Штепсель ашасын ажыратыңыз	Электр жабдықтарын баптау немесе тоқтату кезінде және басқа жағдайларда электр желісінен ажырату талап етілетін жұмыс орындары мен жабдықтарда
Е 14	<i>(қағаз мәтініне қараңыз)</i>	Жұмыс алдында ажыратыңыз	Жөндеу және іске қосу баптау жұмыстарын жүргізген кезде жұмыс орындары мен жабдықтарда

Е 15	(қағаз мәтініне қараңыз)	Темекі шегетін жер	Өндірістік объектілерде темекі шегетін орындарды белгілеу үшін пайдаланылады
------	--------------------------	--------------------	--

Техникалық регламентке
12-қосымша

Өрт қауіпсіздігі белгілері

Белгінің коды	Түстік графикалық бейнесі	Мағыналық мәні	Орналастыру (орнату) орындары мен қолдану бойынша нұсқаулар
Ж 01	(қағаз мәтініне қараңыз)	Бағыттауыш меңзер	Өртке қарсы қорғаныш құралдарын табу (орналастыру) орындарына қозғалыс бағытын көрсету үшін тек қана басқа өрт қауіпсіздігі белгілерімен бірге қолдану қажет
Ж 02	(қағаз мәтініне қараңыз)	45 бұрышы астындағы бағыттауыш меңзер	Өртке қарсы қорғаныш құралдарын табу (орналастыру) орындарына қозғалыс бағытын көрсету үшін тек қана басқа өрт қауіпсіздігі белгілерімен бірге қолдану қажет
Ж 03	(қағаз мәтініне қараңыз)	Өрт краны	Өрт жеңі мен оқпаны бар өрт кранының жинағын табу орындарында
Ж 04	(қағаз мәтініне қараңыз)	Өрт сатысы	Өрт сатысын табу орындарында
Ж 05	(қағаз мәтініне қараңыз)	Отсөндіргіш	Отсөндіргішті орнату орындарында
Ж 06	(қағаз мәтініне қараңыз)	Өрт кезінде пайдалануға арналған телефон (оның ішінде өрт күзетімен тікелей байланыс телефоны)	Өрт күзетін шақыруға болатын телефонды орнату орындарында
Ж 07	(қағаз мәтініне қараңыз)	Өртке қарсы бірнеше қорғаныш құралдарын орналастыру орны	Өртке қарсы бірнеше қорғаныш құралдарын бір мезгілде табу (орнату) орындарында
Ж 08	(қағаз мәтініне қараңыз)	Өрт су көзі	Өрт су қоймасын немесе өрт машиналарына арналған пирстарын табу орындарында
Ж 09	(қағаз мәтініне қараңыз)	Өрт құрғақ құбыр дінгегі	Өрт құрғақ құбыр дінгегін табу орындарында
Ж 10	(қағаз мәтініне қараңыз)	Өрт гидранты	Жер асты өрт гидранттары орналасқан орындарында Белгіде белгіден бастап гидрантқа дейінгі арақашықты метрмен білдіретін сандар болуға тиіс
Ж 11			Өрт сигнал беру жабдықтарының, өрт сөндіру қондырғыларының және (немесе) түтінге қарсы қорғаныш жүйелерін қолмен іске қосу орындарында

	(қағаз мәтініне қараңыз)	Өрт автоматикасының қондырғыларын (жүйелерін) қосу тетігі	Өрт дабылы сигналын беру орындарында (пункттерінде)
Ж 12	(қағаз мәтініне қараңыз)	Өрт дабылының дыбыстық хабарландырушысы	Дыбыстық хабарландырушысы орналасқан табу орындарында немесе "Өрт автоматикасы қондырғыларын (жүйелерін) іске қосу түймешігі" (коды Ж 11) белгісімен бірге

Техникалық регламентке
13-қосымша

Эвакуациялық белгілер және медициналық және санитарлық мәнді белгілер

1. Эвакуациялық белгілер

Белгінің коды	Түстік графикалық бейнесі	Мағыналық мәні	Орналастыру (орнату) орындары мен қолдану бойынша нұсқаулар
И 01	(қағаз мәтініне қараңыз)	Шығу мына жерде (сол жақты)	Сол жағынан ашылатын эвакуациялық шығу есіктерінің үстіне (немесе есіктерінде) Эвакуациялық шығуға қозғалыс бағытын көрсетуге арналған бағыттауыш меңзермен бірге үй-жайлардың қабырғаларында
И 02	(қағаз мәтініне қараңыз)	Шығу мына жерде (оң жақты)	Оң жағынан ашылатын эвакуациялық шығу есіктерінің үстіне (немесе есіктерінде) Эвакуациялық шығуға қозғалыс бағытын көрсетуге арналған бағыттауыш меңзермен бірге үй-жайлардың қабырғаларында
И 03	(қағаз мәтініне қараңыз)	Бағыттауыш меңзер	Қозғалыс бағытын көрсету үшін тек қана басқа эвакуациялық белгілермен бірге пайдалану керек
И 04	(қағаз мәтініне қараңыз)	45 ° бұрыш асты бағыттауыш меңзер	Қозғалыс бағытын көрсету үшін тек қана басқа эвакуациялық белгілермен бірге пайдалану керек
И 05	(қағаз мәтініне қараңыз)	Эвакуациялық шығу бағыты оң жақта	Эвакуациялық шығуға қозғалыс бағытын көрсету үшін үй-жайлардың қабырғаларында
И 06	(қағаз мәтініне қараңыз)	Эвакуациялық шығу бағыты сол жақта	Эвакуациялық шығуға қозғалыс бағытын көрсету үшін үй-жайлардың қабырғаларында
И 07	(қағаз мәтініне қараңыз)	Эвакуациялық шығу бағыты оң жақта жоғарыға	Ылдилы жазықтық бойынша эвакуациялық шығуға қозғалыс бағытын көрсету үшін үй-жайлардың қабырғаларында
И 08	(қағаз мәтініне қараңыз)	Эвакуациялық шығу бағыты сол жақта жоғарыға	Ылдилы жазықтық бойынша эвакуациялық шығуға қозғалыс бағытын көрсету үшін үй-жайлардың қабырғаларында
И 09	(қағаз мәтініне қараңыз)	Эвакуациялық шығу бағыты оң жақта төменге	Ылдилы жазықтық бойынша эвакуациялық шығуға қозғалыс бағытын көрсету үшін үй-жайлардың қабырғаларында

И 10	(қағаз мәтініне қараңыз)	Эвакуациялық шығу бағыты сол жаққа төменге	Ылдилы жазықтық бойынша эвакуациялық шығуға қозғалыс бағытын көрсету үшін үй-жайлардың қабырғаларында
И 11	(қағаз мәтініне қараңыз)	Эвакуациялық шығу есігінің (оң жақты) көрсеткіші	Эвакуациялық шығу есіктерінің үстінде
И 12	(қағаз мәтініне қараңыз)	Эвакуациялық шығу есігінің (сол жақты) көрсеткіші	Эвакуациялық шығу есіктерінің үстінде
И 13	(қағаз мәтініне қараңыз)	Эвакуациялық шығу бағыты тура	Үлкен алаңы бар үй-жайлардың өтулерінде, ойықтарында Жоғарғы деңгейде орнатылады немесе төбеге ілінеді
И 14	(қағаз мәтініне қараңыз)	Эвакуациялық шығу бағыты тура	Үлкен алаңы бар үй-жайлардың өтулерінде, ойықтарында Жоғарғы деңгейде орнатылады немесе төбеге ілінеді
И 15	(қағаз мәтініне қараңыз)	Эвакуациялық шығу бағыты баспалдақпен төмен қарай	Саты алаңқайларында және сатыға жапсарлас қабырғаларда
И 16	(қағаз мәтініне қараңыз)	Эвакуациялық шығу бағыты баспалдақпен төмен қарай	Саты алаңқайларында және сатыға жапсарлас қабырғаларда
И 17	(қағаз мәтініне қараңыз)	Эвакуациялық шығу бағыты баспалдақпен жоғары қарай	Саты алаңқайларында және сатыға жапсарлас қабырғаларда
И 18	(қағаз мәтініне қараңыз)	Эвакуациялық шығу бағыты баспалдақпен жоғары қарай	Саты алаңқайларында және сатыға жапсарлас қабырғаларда
И 19	(қағаз мәтініне қараңыз)	Қол жеткізу үшін мына жерден ашыңыз	Үй-жайлардың есіктерінде, қабырғаларында және үйге кіру немесе шығу үшін белгілі бір құрылманы ашу, мысалы шыны панельді сындыру қажет болатын басқа орындарда
И 20	(қағаз мәтініне қараңыз)	Өзіңізге қарай ашыңыз	Есіктің ашылу бағытын көрсету үшін үй-жайлардың есіктерінде
И 21	(қағаз мәтініне қараңыз)	Өзіңізге қарай ашыңыз	Есіктің ашылу бағытын көрсету үшін үй-жайлардың есіктерінде
И 22	(қағаз мәтініне қараңыз)	Ашу үшін жылжытыңыз	Жылжымалы есіктерді ашу әрекеттерін белгілеу үшін үй-жайлардың есіктерінде
И 23	(қағаз мәтініне қараңыз)	Жиналу пункті (орны)	Үй-жайлардың есіктерінде, қабырғаларда және өрт, апат немесе басқа да төтенше жағдайлар туындаған кезде адамдардың алдын ала қарастырылған жиналу пункттерін (орындарын) белгілеу үшін басқа орындарда

И 24	(қағаз мәтініне қараңыз)	Шығуды көрсету	Эвакуациялық шығу есіктерінің үстіне немесе эвакуациялық шығуға қозғалыс бағытын көрсету үшін құрама қауіпсіздік белгілерінің құрамында
И 25	(қағаз мәтініне қараңыз)	Запас шығудың көрсеткіші	Запас шығу есіктерінің үстінде

1) Эвакуациялық белгілерді эвакуациялық шығудың қозғалыс бағытына сәйкес қалыпта орнатқан жөн.

2) "Шығу мына жерде" (коды И 01 және И 02) мағыналық мәнінің эвакуациялық белгілерінде есік ойығындағы адам бейнесінің графикалық символын бейнелеу эвакуациялық шығуға қозғалыс бағытына сай келуге тиіс.

2. Медициналық және санитарлық мәнді белгілер

Белгінің коды	Түстік графикалық бейнесі	Мағыналық мәні	Орналастыру (орнату) орындары мен қолдану бойынша нұсқаулар
И 2-01	(қағаз мәтініне қараңыз)	Алғашқы медициналық көмек қобдишасы	Алғашқы медициналық көмек қобдишаларының орналасқан орындарын белгілеу үшін үй-жайлардың қабырғаларында, есіктерінде
И 2-02	(қағаз мәтініне қараңыз)	Жарақат алғандарды шығару (эвакуациялау) құралдары	Жарақат алғандарды шығару (эвакуациялау) құралдары орналасқан орындардағы үй-жайлардың есіктері мен қабырғаларында
И 2-03	(қағаз мәтініне қараңыз)	Гигиеналық процедураларды қабылдау (душ) пункті	Душ бөлмесі және т.с.с. орналасқан орындардағы үй-жайлардың есіктері мен қабырғаларында
И 2-04	(қағаз мәтініне қараңыз)	Көзді тазарту пункті	Көзді тазарту пункті орналасқан орындардағы үй-жайлардың есіктері мен қабырғаларында
И 2-05	(қағаз мәтініне қараңыз)	Медициналық кабинет	Медициналық кабинеттердің есіктерінде
И 2-06	(қағаз мәтініне қараңыз)	Медициналық пунктпен (медициналық жедел жәрдем) байланыс телефоны	Телефон орнатылған орындарда

Техникалық регламентке
14-қосымша

Нұсқау белгілері

Белгінің коды	Түстік графикалық бейнесі	Мағыналық мәні	Орналастыру (орнату) орындары мен қолдану бойынша нұсқаулар
К 01	(қағаз мәтініне қараңыз)	Тамақ ішу пункті (орны)	Тамақ ішетін бөлмелердің есіктерінде, буфеттерде, асханаларда, тұрмыстық орындарда және тамақ ішуге рұқсат етілген басқа да орындарда

К 02	(қағаз мәтініне қараңыз)	Ауыз су	Тұрмыстық орындардың есіктерінде және ауыз су мен тұрмыстық қажеттіліктер (дәретханалар, душ бөлмелері, тамақ ішу пункттері) үшін жарамды суы бар крандар орнатылған орындарда
К 03	(қағаз мәтініне қараңыз)	Темекі шегетін орын	Қоғамдық объектілерде темекі шегетін орындарды белгілеу үшін пайдаланылады

Техникалық регламентке
15-қосымша

Негізгі қауіпсіздік белгілерінің орташаланған өлшемдері 1-кесте

Тану аралығы L, m	Тыйым салатын және кеңес беретін белгілер	Ескерту белгілері	Өрт қауіпсіздігі белгілері, эвакуациялық белгілер, медициналық және санитарлық мәнді белгілер, нұсқау белгілері		
	Шеңбердің диаметрі d , мм	b үшбұрышының қабырғаларының ұзындығы, мм	a шаршы қабырғаларының ұзындығы, мм	a тікбұрыш қабырғаларының ұзындығы, мм	b тікбұрыш қабырғаларының ұзындығы, мм
1	50	50	50	50	100
2	80	100	80	80	160
3	100	100	100	100	200
4	100	150	100	100	200
5	150	150	150	150	300
6	150	200	150	150	300
7-8	200	250	200	200	400
9-10	250	300	250	250	500
11-12	300	400	300	300	600
13-14	350	450	350	350	700
15-16	400	500	400	400	800
17-18	450	550	450	450	900
19-20	500	600	500	500	1000
21-22	550	700	550	550	1100
23-24	600	750	600	600	1200
25	650	800	650	650	1300

Жабдықтар, машиналар мен механизмдерге арналған тыйым салу және ескерту қауіпсіздік белгілерінің нөмірлері мен өлшемдері 2-кесте

Қауіпсіздік белгілерінің нөмірлері	Диаметрі d , мм.	Үшбұрыштың қабырғалары b , мм.
1	20	25
2	30	40

3	40	50
4	60	80
5	80	100
6	120	150

Техникалық регламентке
16-қосымша

Эвакуациялық шығуға, өртке қарсы қорғаныш құралдарына, жиналу орны мен алғашқы медициналық көмек көрсету құралдарына қозғалыс бағытын көрсетуге арналған белгілердің мағыналық құрамалары

1. Тыйым салу қауіпсіздік белгілері (қағаз мәтініне қараңыз) 2. Ескерту қауіпсіздік белгілері (қағаз мәтініне қараңыз) 3. Кеңес беру қауіпсіздік белгілері (қағаз мәтініне қараңыз) 4. Өрт қауіпсіздігі белгілері (қағаз мәтініне қараңыз) 5. Эвакуациялық белгілер мен медициналық және санитарлық мәнді белгілер (қағаз мәтініне қараңыз) 6. Нұсқау қауіпсіздік белгілері (қағаз мәтініне қараңыз)

Техникалық регламентке
17-қосымша

Негізгі қауіпсіздік белгілерін бейнелеу белгілеулері (қағаз мәтініне қараңыз!)

Техникалық регламентке
18-қосымша

Түсіндірме жазулардың шрифттері

Шрифт параметрлерін және олардың өлшемдерінің H шрифтінің биіктігіне қатынасын 1-кесте бойынша қабылдау ұсынылады

1-кесте

Шрифт параметрлері, белгіленуі	Өлшемнің H' шрифтінің биіктігіне қатынасы	10 мм тең H' шрифтінің биіктігіндегі өлшемінің мәні
Жазу әріптері мен цифрлердің биіктігі (h)	$(7/7) H'$	10
Жол әріптерінің биіктігі (c)	$(5/7) H'$	7
Әріптер арасындағы аралықтың ені (a)	$(1/7) H'^*$	1,4
Жолдардың негізгі сызықтарының арасындағы аралықтың ені (жолдың адымы)	$(11/7) H'^{**}$	15,6
Сөздер арасындағы аралықтың ені (e)	$(3/7) H'$ кем болмайтын	4,2 кем болмайтын
Сызықтардың қалыңдығы (d)	$(1/7) H'$	1,4

* 21 мм үлкен немесе тең H' шрифтінің биіктігі кезінде әріптер арасындағы аралық оқудың айқындылығы жақсаратындай колда бар ірі литерден бағдарламаланады немесе қабылданады

** Бір-бірімен тиіп кетуден аулақ болу үшін диакритикалық әріптер үшін *b* ені (2/7) *H* дейін ұлғайтылуы мүмкін.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК